

Interventie

Opvoeddebatten met vaders met een migratieachtergrond

Erkenning

Erkend door deelcommissie Jeugdzorg en psychosociale/pedagogische preventie

Datum: 10 april 2026
Oordeel: Goed onderbouwd

De referentie naar dit document is: Marjolijn Distelbrink (Verwey-Jonker Instituut), Lauren Ekkelboom (Trias Pedagogica), Angela Habets (Trias Pedagogica), Abdellah Mehrnaz (Trias Pedagogica), Trees Pels (Verwey-Jonker Instituut) - 6 mei 2026. Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Opvoedebatten met vaders met een migratieachtergrond'. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.

Disclaimer en informatiegebruik

Dit document bevat een beknopte weergave van de beschreven interventie. Bijbehorende materialen ontbreken, denk aan een handboek, werkboek en opleidingsdocumentatie. Deze zijn wel nodig om de interventie uit te kunnen voeren. Het is daarom niet toegestaan om de interventie uit te voeren enkel op basis van dit document.

De informatie in dit document, voor zover die betrekking heeft op de hier beschreven interventie, mag niet worden overgenomen zonder toestemming van de eigenaar van de interventie. Ook mag de informatie niet worden gebruikt voor het maken van een eigen variant van de beschreven interventie.

Wil je de beschreven interventie gaan uitvoeren? Of wil je informatie over deze interventie overnemen? Neem dan contact op met de interventie-eigenaar of contactpersoon. Deze staat genoemd op de webpagina van de interventie in de Databank Effectieve Jeugdinterventies.

Inhoud

Inhoud	3
Samenvatting	4
Doelgroep	4
Doel	4
Aanpak	4
Materiaal	4
Onderbouwing	4
Onderzoek.....	5
1. Uitgebreide beschrijving	6
1.1 Doelgroep.....	6
1.2 Doel.....	7
1.3 Aanpak	8
2. Uitvoering	17
3. Onderbouwing	22
4. Onderzoek	27
5. Samenvatting Werkzame elementen	34
6. Aangehaalde literatuur	35

Samenvatting

De opvoeddebatten zijn bedoeld voor vaders met een migratieachtergrond die doorgaans niet worden bereikt door formele voorzieningen voor opvoedondersteuning. Door de opvoeddebatten worden de vaders zich bewust van hun vaderrol, van basisprincipes in de opvoeding zoals het belang van communiceren met kinderen tot het samen opvoeden met de partner. Vaders maken zich door de debatten een andere houding eigen en leren nieuwe vaardigheden. De debatten reiken kennis aan over bijvoorbeeld opvoeding, communicatie of ontwikkeling, maar laten vaders zeker ook veel leren door onderlinge uitwisseling. Vaders worden actief via diverse informele kanalen geworven en de debatten vinden plaats op tijden en locaties die voor hen goed uitkomen. De debatten worden geleid door debatleiders, die ook een migratieachtergrond hebben. De opvoeddebatten zijn opgedeeld in drie modules: 1. het basis opvoeddebat, 2. het verdiepingsdebat (waarin specifieke en vaak taboegevoelige thema's worden behandeld zoals huiselijk geweld, seksualiteit, radicalisering) en 3. een terugkomdebat.

Doelgroep

De doelgroep van de opvoeddebatten vormen – voornamelijk praktisch opgeleide - vaders met een migratieachtergrond, deels behorend tot de eerste generatie en statushouders. De vaders met kinderen in de leeftijd van 0 tot 23 jaar zijn zich vaak niet bewust van hun rol en invloed als vader.

Doel

- De betrokkenheid van vaders met een migratieachtergrond bij de opvoeding van hun kinderen thuis, op school en op straat vergroten
- De afstemming van de vaders met hun partners over de opvoeding bevorderen.

Aanpak

Het is belangrijk om te beginnen met het creëren van een vertrouwensband binnen de groep, het ontwikkelen van basisbewustzijn over de rol van de vader en het vergroten van de basiskennis van vaders over de opvoeding, alvorens er dieper in kan worden gegaan op specifiekere, vaak taboegevoelige, onderwerpen. Trias Pedagogica, het expertisecentrum voor opvoeden, vaderschap en interculturele pedagogiek dat de interventie heeft ontwikkeld, start daarom altijd met vier bijeenkomsten van het basis opvoeddebat.

Materiaal

Voor de debatten: kaart- en bordspelen, de Opvoedquiz, PowerPointpresentaties, animaties

Voor deelnemers: Opvoedquiz

Voor debatleiders: handleiding, animaties, PowerPointpresentaties, beamer, laptop e.d.

Onderbouwing

Probleem

Vaders met verschillende (niet-Europese) migratieachtergronden zijn volgens onderzoek gemiddeld minder betrokken bij de opvoeding dan moeders en ook op sommige vlakken minder dan Nederlandse vaders zonder migratieachtergrond (Pels, 2005; Pels & Geense, 2005; Choenni, 2002; Distelbrink & Pels, 2015).

Omvang doelgroep

Er zijn geen exacte gegevens over de omvang van de doelgroep van de opvoedebatten. In Nederland woonden begin 2024 bijna een miljoen ouders (met inwonende kinderen) met een niet-Europese migratieachtergrond, van wie ruim 425.000 vaders. Dit zijn vaders uit alle werelddelen buiten Europa en ongeveer een derde van deze vaders heeft een Turks- (79.925) of Marokkaans-Nederlandse (65.292) achtergrond. Voor Trias Pedagogica zijn dit belangrijke doelgroepen.

Oorzaken

Opvoeden in de migratiecontext is geen sinecure en kan veel onzekerheid oproepen. Dit geldt het meest voor weinig of praktisch geschoolde ouders met een migratieachtergrond en ouders die buiten Nederland zijn geboren (Pels, 2005; Pels & Geense, 2005; Distelbrink & Pels, 2015).

Onderzoek

In het hoofdstuk 4.1 Onderzoek naar de uitvoering worden zes onderzoeken naar de uitvoering beschreven, die zijn uitgevoerd tussen 2012 en 2021. Het betreft twee onderzoeken naar de methodiek van de opvoedebatten, twee veldonderzoeken, een planevaluatie en een onderzoek ten behoeve van het ontwikkelen van de debatten 'Ontsporing & Vervreemding'.

1. Uitgebreide beschrijving

1.1 Doelgroep

De doelgroep van de opvoedebatten vormen – voornamelijk praktisch opgeleide -vaders (met kinderen in de leeftijd van 0 tot 23 jaar) met een migratieachtergrond deels behorend tot degenen die buiten Nederland zijn geboren en statushouders. D.w.z. dat een deel van de doelgroep bestaat uit eerste generatie migranten en statushouders. De vaders zijn zich vaak niet bewust van hun rol en invloed als vader en worstelen (al dan niet bewust) met vragen over vaderschap en opvoeding in de Nederlandse context. Zij worden vaak niet bereikt door de reguliere opvoedondersteuning.

Oorspronkelijk behoorden alleen vaders tot de doelgroep van Trias Pedagogica. In de loop van de tijd gaven moeders aan dat ze ook wilden deelnemen en zo zijn groepen ontstaan voor alleen moeders en gemengde groepen.

Selectie van doelgroepen

Trias Pedagogica heeft een laagdrempelig aanbod, dat vrij toegankelijk is en kent - behalve dat de vaders een migratieachtergrond moeten hebben - geen specifieke selectiecriteria voor de doelgroep. De opvoedebatten zijn preventief en komen niet in plaats van specialistische hulpverlening voor gezinnen waarbij zware problematiek speelt. Wanneer tijdens de debatreeks blijkt dat er sprake is van zware problematiek dan kan de vader toch blijven deelnemen, maar verwijst Trias Pedagogica in de persoon van de debatleider naar de wijkteams in de plaats waar de opvoedebatten plaatsvinden. Van zware problematiek is sprake als het gezin een opeenstapeling kent van problemen, zoals schulden, verslaving, moeilijkheden in de opvoeding, ziekte, slechte huisvesting.

Aanmelding voor de debatten gebeurt bij de afgevaardigde van de organisatie of de sleutelfiguur, een centrale persoon met veel contacten onder de doelgroep. Hij/zij staat rechtstreeks in contact met de debatleider.

In principe wordt niemand uitgesloten van de deelname aan het debat, ook als men niet goed functioneert in de groep. Ervaring leert, dat de deelnemer in kwestie dan vaak zelf afhaakt. Mocht een deelnemer problemen blijven opleveren, dan vindt overleg plaats met de afgevaardigde of sleutelfiguur. Deze gaat dan in gesprek met deze deelnemer en/of verwijderd hem uit de groep.

De groepen worden veelal op nationaliteit samengesteld, dus Marokkanen met Marokkanen, Turken met Turken etc. Ook vindt soms indeling op taal plaats bijvoorbeeld Arabischsprekende deelnemers bij elkaar, Engelssprekende deelnemers bij elkaar etc. Trias Pedagogica heeft niet de ervaring dat culturen moeilijker samengaan wanneer taal geen barrière vormt.

De debatleiders van Trias Pedagogica hebben zelf een migratieachtergrond en spreken de taal van veel van de deelnemers. Op deze manier worden de eventuele taalbarrières opgeheven. Bij veel Afrikaanse doelgroepen is Engels de voertaal tijdens de debatten.

Betrokkenheid doelgroep

De doelgroep is op verschillende manieren betrokken bij de doorontwikkeling van de debatten. De ervaringen van de vaders en debatleider worden gedurende de reeks opvoedebatten opgehaald. Wanneer deze ervaringen daartoe aanleiding geven wordt de inhoud van de debatten door de ontwikkelaar aangepast. Ook heeft de debatleider na

afloop van het debat een evaluatiegesprek met de ontwikkelaar, dat aanleiding kan vormen voor bijstelling. Bijvoorbeeld wanneer de deelnemers of de debatleider bepaalde informatie missen of wanneer er onduidelijkheden blijken te zijn. Dit leidt dan vervolgens tot aanpassingen in de handleiding en de PowerPointpresentie, die de debatleiders gebruiken voor de debatten. Tijdens de achtste bijeenkomst (het terugkomdebat) vindt een terugblik en evaluatie door de debatleider met de deelnemers plaats op het opvoeddebat als geheel. Hierbij gaat de debatleider met de vaders in gesprek (plenair) aan de hand van vooraf vastgestelde vragen. Doel hiervan is om helder te krijgen wat de vaders van de opvoeddebatten vonden, wat ze van de opvoeddebatten hebben geleerd en waar zij verder nog behoefte aan hebben. De debatleider schrijft na afloop van iedere debatreeks een verslag, waarin ook de behoeften en signalen van de deelnemende vaders aan nieuwe thema's worden opgenomen.

Naar aanleiding van de feedback van sommige deelnemers zijn bijvoorbeeld huiswerkopdrachten aangepast en zijn bord- en kaartspellen ontwikkeld. Ook zijn de PowerPointpresentaties in eenvoudige taal geschreven.

1.2 Doel

Hoofddoel

De opvoeddebatten van Trias Pedagogica hebben als hoofddoel:

- de betrokkenheid van vaders met een migratieachtergrond bij de opvoeding van hun kinderen thuis, op school en op straat te vergroten
- de afstemming van de vaders met hun partners over de opvoeding te bevorderen.

Subdoelen

1) Bewustzijn creëren.

Concreet resulteren de opvoeddebatten in bewustwording van de vaders over:

- Het belang van een actieve vaderrol en medeverantwoordelijkheid voor een goede opvoeding van hun kinderen;
- Het belang van een goede afstemming over de opvoeding met hun partners door positieve communicatie met elkaar;
- Het belang van praten met hun kinderen over hun ervaringen, vragen en problemen;
- Het belang van het inschakelen van derden (informeel, professionals) bij vragen of beginnende zorgen/problemen rond de opvoeding.

2) Bijbrengen van kennis.

Bewustwording komt mede tot stand door kennisoverdracht, bijvoorbeeld over het belang van actieve betrokkenheid van vaders bij kinderen. Aan het eind van de debatten beschikken de vaders over de volgende kennis:

- Vaders weten dat je als vader invloed hebt op de ontwikkeling van je kind;
- Vaders kennen de ontwikkelingsstadia die kinderen doormaken;
- Vaders kennen de basisprincipes in de opvoeding (o.a. kinderen positief ondersteunen, het bieden van veiligheid, realistische verwachtingen hebben van je kind);
- Vaders kennen de verschillende opvoedstijlen (autoritatieve, autoritaire, permissieve, onverschillige);
- Vaders weten wat positieve communicatie is en wat de invloed ervan is op hun kinderen;
- Vaders weten globaal hoe het onderwijs en de jeugdhulp in elkaar zitten;

- Vaders hebben inzicht in de leefwereld van hun kinderen in de Nederlandse context.

3) Ontwikkeling van vaardigheden

In de debatten worden de volgende vaardigheden aangeleerd:

- Vaders kunnen met elkaar het gesprek voeren over opvoeden;
- Vaders kunnen in een oefengesprek laten zien dat zij met elkaar kunnen communiceren door o.a. open vragen te stellen en elkaar uit te laten praten;
- Vaders kunnen zelfstandig het gesprek aangaan met Nederlandse voorzieningen (onderwijs, zorg, jeugdhulp).

1.3 Aanpak

Opzet van de interventie

De interventie 'Opvoeddebatten met vaders met een migratieachtergrond' is opgezet als een groepstraining van acht bijeenkomsten, waarbij de eerste zeven bijeenkomsten wekelijks plaatsvinden (duur ongeveer 2 uur) en de laatste bijeenkomst - het terugkomdebat (dat ook 2 uur duurt), die vier tot zes weken later plaatsvindt. De 8 bijeenkomsten worden gegeven door een debatleider. Minimaal nemen er 10 en maximaal 20 vaders deel aan de debatten. De werving van de vaders gebeurt doordat de medewerkers van Trias Pedagogica naar hen toegaan en met hen in gesprek gaan op locaties waar zij zich vaak bevinden (moskeeën, kerken, koffiehuisen). Ook door mond-tot-mond reclame en sleutelfiguren (vertegenwoordigers) worden vaders geworven.

Er wordt bij de samenstelling van de groepen rekening gehouden met de verschillende etnische en culturele achtergronden, maar leeftijd speelt geen rol. Op verzoek van de deelnemers (i.v.m. beschikbaarheid) kan worden besloten de tijd tussen bijeenkomsten aan te passen: twee keer per week of indien nodig een keer per twee weken. Indien gewenst is het ook mogelijk om twee volle dagen te reserveren waarin de ouders alle onderwerpen doorlopen. Alleen bij hoge uitzondering kunnen er meer dan twee weken tussen de bijeenkomsten zitten. In dat geval kiest men er vaak in overleg met Trias Pedagogica voor om eerst het basis opvoeddebat af te ronden en om enkele weken later te vervolgen met het verdiepingsdebat. Elke debatreeks wordt geëvalueerd.

Vanaf de tweede bijeenkomst, wordt er steeds gestart met een terugblik op de vorige bijeenkomst, waarin de vaders aan kunnen geven wat hen is bijgebleven of wat zij hebben meegenomen. Aan het eind van de gehele debatreeks schrijft de debatleider een verslag met behulp van het evaluatieformulier. Op basis van deze verslagen krijgt Trias Pedagogica feedback over het verloop van de bijeenkomsten, te benutten voor intervisie en kwaliteitsbewaking. Maar ook inzicht in signalen en/of behoeften om later op in te spelen door nieuw aanbod te ontwikkelen. De verschillende verslagen worden door de ondersteuner samengevoegd en eens per jaar naar de opdrachtgever gestuurd. De opvoeddebatten vinden plaats in laagdrempelige locatie zoals, scholen, buurthuizen, moskeeën en kerken.

De interventie is opgedeeld in drie modules: 1. het basis opvoeddebat, 2. het verdiepingsdebat en 3. een terugkomdebat.

In schema:

Inhoud van de interventie

Achtereenvolgend worden beschreven:

- Basis opvoeddebat (module 1)
- Verdiepingsdebat (module 2)
- Terugkomdebat (module 3)

Om de doelen te behalen van het basis opvoeddebat, het verdiepingsdebat en het terugkomdebat worden de onderdelen als één geheel aangeboden. De vaders hebben wel de mogelijkheid na het basis opvoeddebat aan verschillende verdiepingsdebatten deel te nemen. Mist een vader meer dan twee bijeenkomsten dan ontvangt hij geen certificaat of kan hij deelnemen aan een andere groep.

Module 1: het basis opvoeddebat

Het basis opvoeddebat bestaat uit vier bijeenkomsten met elk een eigen onderwerp. Hoewel Trias Pedagogica vooral werkt met een vooropgezet programma, is er altijd ruimte voor eigen inbreng en vragen van de deelnemers. Over het algemeen probeert het expertisecentrum deze vragen/inbreng te relateren aan het onderwerp dat op dat moment op de agenda staat. Wanneer het nodig is, wordt hiervan afgeweken, maar wel met oog voor de verbinding met het hoofddoel van vaderbetrokkenheid en afstemming met de partner. Wanneer er bijvoorbeeld recentelijk een terroristische aanslag is gepleegd of een incident heeft plaatsgevonden (denk bijv. aan eerwraak of messengergebruik onder jongeren of rellen), houdt dit de vaders uiteraard erg bezig en maakt Trias Pedagogica plaats voor dit onderwerp. Vanaf de tweede bijeenkomst, wordt er steeds gestart met een terugblik op de vorige bijeenkomst, waarin de vaders aan kunnen geven wat hen is bijgebleven of wat zij hebben meegenomen. Ook wordt de

huiswerkopdracht besproken die de vaders na afloop van de vorige bijeenkomst hebben meegekregen.

Bijeenkomst 1: Opvoeding – eigen ervaringen

In bijeenkomst 1 staan de eigen ervaringen centraal. Nadat de vaders hebben kennisgemaakt met de methodiek en werkwijze van Trias Pedagogica, de debatleider en elkaar, gaan zij met elkaar in gesprek over wat opvoeding volgens hen betekent. Vervolgens wordt aan de vaders gevraagd om terug te blikken op de eigen opvoeding door middel van drie vragen: Wat heb je van je ouders geleerd? Wat heb je gemist in je eigen opvoeding? Wat vind je belangrijk om mee te geven aan je eigen kinderen? Deze vragen stimuleren de vaders om kritisch na te denken over de manier waarop ze zelf zijn opgevoed en de manier waarop zij hun eigen kinderen willen opvoeden. Ook maken de vaders kennis met het kaartspel Opvoedquiz, zij spelen het onderdeel 'Opvoeding'. Na afloop van de bijeenkomst krijgen de vaders een huiswerkopdracht mee ter voorbereiding op de tweede bijeenkomst: "Denk na over drie punten die uw vader u heeft meegegeven".

Het kaartspel Opvoedquiz is ontwikkeld om vaders spelenderwijs met elkaar in gesprek te laten gaan over de opvoeding. De vaders spelen het kaartspel tijdens de opvoeddebatten onderling, maar krijgen het kaartspel uiteindelijk ook mee naar huis zodat zij het met hun partner en/of anderen in hun omgeving kunnen spelen. Het kaartspel biedt partners een handvat om met elkaar in gesprek te gaan over wat zij belangrijk vinden in de opvoeding, welke regels er gelden en hoe zij hun kinderen bijvoorbeeld willen straffen/belonen. Het kaartspel bestaat uit 35 kaarten die zijn opgesplitst in zes categorieën: afstemming, opvoeding, normen/waarden, technologie/ sociale media, (huis) afspraken en school. Op elke kaart staat een vraag of stelling waarover de deelnemers met elkaar in gesprek kunnen gaan.

Bijeenkomst 2: Opvoeding – vaderschap

In bijeenkomst 2 staat de rol van de vader centraal. De vaders gaan klassikaal met elkaar in gesprek over de betekenis van vaderschap en de rol die hun eigen vader in hun leven heeft gespeeld: wat heeft jouw vader je meegegeven? Wat heb je gemist? Ga jij dit als vader anders doen? In kleine groepjes bespreken de vaders vervolgens hun eigen rol in de opvoeding. Daarna wordt een tweedelige korte animatie getoond van een situatie waarin de vader geen aandacht geeft aan zijn zoon vs. een waarin de vader wel aandacht geeft aan zijn zoon. Na afloop gaan de vaders met elkaar in gesprek over de animatie en het belang van vaderbetrokkenheid. De debatleider informeert hen hierbij over de unieke rol van de vader en de invloed van betrokken vaderschap op het leven van het kind. Hierbij komen onderwerpen ter sprake als de complementaire rollen van moeders en vaders, de invloed die zij als opvoeder hebben in relatie tot hun kinderen (bijv. zelfwaardering/zelfbeeld, zelfvertrouwen, exploratie, maar ook vaardigheden, kennis en houding van het kind). Tot slot spelen de vaders de onderdelen '(huis)afspraken' en 'school' van het kaartspel Opvoedquiz in kleine groepjes. Na afloop van de bijeenkomst krijgen de vaders een huiswerkopdracht mee ter voorbereiding op de derde bijeenkomst: "Denk na over de communicatie tussen jou en jouw partner".

Bijeenkomst 3: Opvoeding – op één lijn

In bijeenkomst 3 staat de afstemming tussen de vader en de moeder, maar ook tussen

de ouders en de kinderen centraal. Er wordt een korte animatie getoond waarin de moeder en vader het niet eens zijn over de tijd waarop hun zoon thuis moet zijn en hier over discussiëren in zijn bijzijn. Vervolgens wordt er ook een animatie getoond waarin de ouders samen overleggen en aan hun zoon uitleggen hoe laat hij thuis moet zijn. Na afloop gaan de vaders met elkaar in gesprek over de animaties (en daaraan gerelateerde thema's: het belang van een goed op elkaar afgestemde rolverdeling; de rol die vaders zelf hebben en of zij wel eens praten met hun vrouw over de opvoeding). Er wordt ingegaan op hoe de rolverdeling in veel gezinnen eruitziet. In de tweede helft van de bijeenkomst gaan de vaders met elkaar in gesprek over de communicatie tussen de ouders en de kinderen, waarbij bijvoorbeeld wordt besproken in hoeverre kinderen (afhankelijk van hun leeftijd) inspraak hebben als het gaat om regels en afspraken. Tot slot spelen de vaders het onderdeel 'afstemming' van het kaartspel Opvoedquiz in kleine groepjes. Na afloop van de bijeenkomst krijgen de vaders een huiswerkopdracht mee ter voorbereiding op de vierde bijeenkomst: "Bespreek met je partner de regels die gelden buitenshuis (op school, in de buurt, bij vrienden)".

Bijeenkomst 4: Opvoeding – in balans

In bijeenkomst 4 staat de balans centraal tussen de opvoeding in het eigen land versus Nederland, maar ook de balans tussen de opvoeding binnenshuis en buitenshuis (op school, in de buurt, bij vrienden én online). De vaders gaan met elkaar in gesprek over (botsende) normen en waarden en de worsteling van hun kinderen met hun identiteit. De vaders leren welke mogelijke strategieën er zijn om de eigen waarden te combineren met die in de Nederlandse maatschappij en cultuurverschillen in opvoeding te benoemen en te begrijpen. Ze praten onder andere over wat integratie in hun ogen is en welke invloed dit heeft op de opvoeding. Aan de hand van voorbeelden bespreken de vaders verschillende acculturatiestrategieën. Verder wordt een schema gepresenteerd over invloeden op kinderen (thuis, school, buiten) en toegelicht dat regels tussen de opvoedmilieus kunnen verschillen. De debatleider informeert de vaders over de verschillen die kunnen bestaan tussen de regels binnen- en buitenshuis en over de risico's die dit met zich meebrengt voor de kinderen. Tot slot spelen de vaders de onderdelen 'normen' en 'technologie' van het kaartspel Opvoedquiz in kleine groepjes. Na afloop van de bijeenkomst krijgen de vaders een huiswerkopdracht mee: "Blik terug op de afgelopen vier bijeenkomsten. In hoeverre is er iets veranderd? (Jouw mening, jouw houding, wellicht zelfs al jouw gedrag)".

Module 2: het verdiepingsdebat

Het verdiepingsdebat maakt onderdeel uit van de reeks van acht bijeenkomsten. Het verdiepingsdebat volgt na de vier bijeenkomsten van het basis opvoeddebat, waarin de vaders zich bewust zijn geworden van hun rol in de opvoeding, bepaalde basis opvoedvaardigheden zijn behandeld en een vertrouwensband is opgebouwd. Het verdiepingsdebat wordt gehouden met dezelfde groepen als bij het basis opvoeddebat. Dit is ook nodig, omdat het verdiepingsdebat voortbouwt op de basis die in het basis opvoeddebat is gelegd.

De opvoeddebatten kennen de volgende verdiepingsdebatten:

1. 'Huiselijk Geluk': binnen dit verdiepingsdebat wordt aandacht besteed aan elementen die huiselijk geluk bevorderen (communicatie, structuur etc.) of juist belemmeren en kunnen leiden tot huiselijk geweld.

2. 'Op het Rechte Pad', dit parapluthema bestaat uit:
  - 'Stimuleren & Bespreken', waarin de tijdsbesteding van de kinderen – en het zicht van hun ouders daarop – centraal staat. Ook wordt aandacht besteed aan het bespreken van eventuele zorgen binnen het gezin, met de sociale omgeving en met professionele hulpverleningsorganisaties
  - 'Ontsporing & Vervreemding', waarin aandacht wordt besteed aan de preventie van radicalisering. De focus ligt op wat ouders zelf kunnen doen om kinderen te behoeden voor ontsporing en vervreemding.

Trias Pedagogica heeft ook andere verdiepingsdebatten ontwikkeld, zoals onder andere 'Gevoelens & Intimiteit', 'De eerste 1000 dagen', 'Gezonde Leefstijl', maar hiervan zijn de methodieken nog niet volledig beschreven en onderbouwd. Deze verdiepingsdebatten zijn daarom niet meegenomen.

Het verdiepingsdebat rondom 'Huiselijk Geluk' bestaan uit drie bijeenkomsten die volgen na de vier bijeenkomsten van het basis opvoeddebat. Elk van deze drie bijeenkomsten beslaat een eigen thema. Iedere bijeenkomst start met een terugblik op de vorige bijeenkomst, waarin de vaders kunnen aangeven wat hen is bijgebleven of wat zij hebben meegenomen. Ook wordt de huiswerkopdracht besproken die de vaders na afloop van de vorige bijeenkomst hebben meegekregen.

Ad 1. De inhoud van het verdiepingsdebat 'Huiselijk Geluk'

Bijeenkomst 1 (bijeenkomst 5 van de volledige serie)

In bijeenkomst 1 staan de vaders stil bij de betekenis van huiselijk geluk en de verschillende elementen die dit kunnen bevorderen (beschermende factoren huiselijk geweld) of juist belemmeren (risicofactoren huiselijk geweld). Eerst gaan de vaders in gesprek over de betekenis van huiselijk geluk. De debatleider maakt gebruik van vragen en stellingen om verder de diepte in te gaan met de vaders. Bij deze oefening wordt door middel van een woordspin visueel gemaakt welke aspecten bijdragen aan huiselijk geluk en dat dit 'geluk' voor iedereen anders kan zijn. Vervolgens gaan de vaders in groepjes met elkaar in gesprek over aspecten die huiselijk geluk juist tegengaan. De debatleider loopt ondertussen rond om de vaders te prikkelen met aanvullende vragen. Hierna gaan de vaders in groepjes in gesprek aan de hand van een aantal illustraties, waarbij enkele vormen van huiselijk geweld worden uitgebeeld. Aan het eind van de bijeenkomst krijgen de vaders een huiswerkopdracht mee over 'Huiselijk Geluk' ter voorbereiding op de volgende bijeenkomst: "Bespreek thuis met je partner wat jullie doen als jullie kinderen zich niet aan de regels houden en wat jullie doen als ze zich wél aan de regels houden."

Bijeenkomst 2 (bijeenkomst 6 van de volledige serie)

In bijeenkomst 2 staan belonen en straffen centraal. Als voorbereiding op deze bijeenkomst hebben de vaders nagedacht over hoe zij reageren als hun kinderen zich wel/niet aan de regels houden. Na een korte bespreking, waaruit vaak blijkt dat een groot deel van de vaders hun kinderen weinig tot niet belonen en met name straffen door een corrigerende tik te geven of door te schreeuwen, informeert de debatleider de vaders over het belang en effect van belonen en straffen. Ook staat hij stil bij de regels voor straf (o.a. het belang van uitleg geven, het juiste moment kiezen en het doseren).

Ook spelen de vaders met elkaar het bordspel 'Huiselijk Geluk'. Dit bordspel is ontwikkeld om de vaders spelenderwijs te informeren over wat huiselijk geluk kan bevorderen en belemmeren. Het spel bestaat uit 63 kaarten die zijn opgesplitst in drie categorieën: situatiekaarten, gelukkaarten en discussiekaarten.

1. **Situatiekaarten:** Als een speler op één van de donkerblauwe vakjes komt, moet diegene een kaart van de stapel situatiekaarten pakken. Er zijn twintig situatiekaarten in het spel die verschillende situaties weergeven uit het dagelijkse leven. Op elke kaart wordt zo'n situatie omschreven en staan zes antwoordopties (oplossingen voor/reacties op de situaties). Het antwoord dat een speler kiest kan een positief of negatief effect hebben op huiselijk geluk. Op de achterzijde van de handleiding, die de spelers erbij kunnen houden, staat per situatie uitgelegd hoeveel stappen de speler voor- of achteruit moet zetten voor het gekozen antwoord.
2. **Gelukkaarten:** Als een speler op één van de lichtblauwe vakjes komt, moet diegene een kaart van de stapel gelukkaarten pakken. Er zijn 15 gelukkaarten in het spel die verschillende geluksmomenten uit het gezinsleven weergeven, waarbij bijvoorbeeld complimenten worden gegeven, affectie wordt uitgesproken of aandacht besteed aan de kinderen, de partner of het hele gezin. De gelukkaarten helpen de spelers telkens twee stappen vooruit te gaan.
3. **Discussiekaarten:** Als een speler op één van de knalblauwe vakjes komt, moet diegene een kaart van de stapel discussiekaarten pakken. Er zijn achtentwintig discussiekaarten in het spel, die ervoor zorgen dat de spelers met elkaar in gesprek gaan. Deze kaarten hebben geen invloed op het aantal stappen voor- of achteruit.

Bijeenkomst 3 (bijeenkomst 7 van de volledige serie opvoedebatten)

In bijeenkomst 3 wordt een eerste laagdrempelig contact gefaciliteerd met een lokale professional. Welke professional er precies wordt uitgenodigd, hangt af van de behoeften van de groep. Het kan bijvoorbeeld iemand uit het buurtteam of het Ouder- en Kindteam zijn, of een professional van Veilig Thuis.

Ad 2. De inhoud van het verdiepingsdebat 'Op het Rechte Pad'

Hieronder wordt per verdiepingsdebat onder de paraplueterm 'Op het Rechte Pad' besproken hoe de serie van drie bijeenkomsten is opgebouwd.

Inhoud van het verdiepingsdebat 'Stimuleren & Bespreken'

Bijeenkomst 1 (bijeenkomst 5 van de volledige serie)

In bijeenkomst 1 staat de tijdsbesteding van de kinderen - en het zicht van hun ouder daarop - centraal. Eerst gaan de vaders in groepjes met elkaar in gesprek over de tijdsbesteding van hun kinderen. Vervolgens wordt er klassikaal een woordspin gemaakt om de tijdsbesteding van de kinderen visueel te maken. De debatleider stelt daarbij vragen aan de vaders ter verduidelijking. Ook vindt er een groepsdiscussie plaats over de verschillende manieren waarop de kinderen hun tijd positief/nuttig zouden kunnen besteden. De debatleider informeert de vaders hierbij over de mogelijkheden van positieve vormen van tijdsbesteding die een alternatief kunnen vormen voor bijvoorbeeld

rondhangen of niets doen. Hierbij wordt de koppeling gemaakt met risico en beschermende factoren voor crimineel gedrag. Aan het eind van de bijeenkomst krijgen de vaders een huiswerkopdracht mee over 'zorgen maken' ter voorbereiding op de volgende bijeenkomst.

Bijeenkomst 2 (bijeenkomst 6 van de volledige serie)

In bijeenkomst 2 staat het bespreken van eventuele zorgen over de kinderen met de partner en de sociale omgeving centraal. Eerst gaan de vaders in groepjes met elkaar in gesprek over drie verschillende casussen/situaties. De casussen lopen op in ernst en in elk van de gevallen is de vraag: wat doet u? De oefening wordt klassikaal afgerond door ieder groepje te vragen wat zij hieruit meenemen. In de tweede helft van deze bijeenkomst wordt er dieper ingegaan op het bespreken van eventuele zorgen met de partner en de sociale omgeving. Hierbij wordt stilgestaan bij wat er wel/niet goed gaat en wat er nodig is om de onderlinge communicatie te verbeteren. De vaders gaan aan de hand van een aantal vragen onderling met elkaar in gesprek en er wordt afgesloten met een klassikale discussie en tips. Tot slot worden de vaders voorbereid op de komst van de professional tijdens de volgende bijeenkomst.

Bijeenkomst 3 (bijeenkomst 7 van de volledige serie)

In bijeenkomst 3 wordt een eerste laagdrempelig contact gefaciliteerd met een of twee lokale professional(s). Welke professional wordt uitgenodigd is afhankelijk van de behoeften van de groep. Het kan bijvoorbeeld iemand uit het buurtteam of het Ouder- en Kindteam zijn, of een professional van Veilig Thuis, of iemand van de politie.

Inhoud van het verdiepingsdebat 'Ontsporing & Vervreemding'

Bijeenkomst 1 (bijeenkomst 5 van de volledige serie opvoedebatten)

In bijeenkomst 1 wordt stilgestaan bij het proces van radicalisering en wordt ingegaan op risicofactoren en beschermende factoren. Eerst gaan de vaders in groepjes met elkaar in gesprek over een casus. Vervolgens wordt deze oefening klassikaal nabesproken, waarbij de debatleider ook theoretische kennis aanreikt over het proces van radicalisering. Er wordt vervolgens toegewerkt naar de mogelijkheden van de vader om hun kinderen te behoeden voor ontsporing en vervreemding. De focus ligt op beschermende factoren en de manier waarop de vaders deze kunnen vergroten. Tijdens de eerste bijeenkomst van deze verdiepingsreeks gaan de vaders met name in gesprek over het hanteren van een positieve opvoedstijl en goede communicatie. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het kaartspel Ontsporing & Vervreemding. Het kaartspel is ontwikkeld om ouders spelenderwijs te informeren over hoe zij ontsporing en vervreemding kunnen voorkomen. Hoewel er verschillende contexten een rol kunnen spelen bij (het voorkomen van) radicalisering (bv. peers, media, school) richt dit kaartspel zich op de rol van de ouders: hoe kun je als ouder je kinderen behoeden voor ontsporing en vervreemding? Spelenderwijs krijgen de vaders meer inzicht in het leven van hun kind, zodat zij tijdig kunnen ingrijpen als hun kind de verkeerde kant op dreigt te gaan.

Het kaartspel bestaat uit 47 kaarten die zijn opgesplitst in vijf categorieën: opvoeding, communicatie, schoolprestaties, sociale omgeving en media. Deze categorieën zijn gekozen op basis van hun belang bij preventie van radicalisering en/of omdat vaders er

veel vragen over hebben. Er zijn vijf type kaarten in het spel, die de spelers uitdagen om collectief na te denken over hun eigen visie, maar ook over hoe zij zouden reageren in een bepaalde situatie:

1. Vragen
2. Stellingen
3. Tips
4. 'Wist-je-dat'-jes
5. Opdrachten.

Bijeenkomst 2 (bijeenkomst 6 van de volledige serie opvoedebatten)

In bijeenkomst 2 ligt de focus op het behoeden van kinderen voor ontsporing en vervreemding door als vader betrokken te zijn bij school/werk, sociale omgeving (vrienden/vriendinnen) en het (social) media gebruik van het kind. Eerst gaan de vaders als groep met elkaar in gesprek over de tijdsbesteding van hun kinderen. Hierbij wordt ingezoomd op de drie genoemde domeinen: school/werk, de sociale omgeving en media. De debatleider verdiept het gesprek door bijvoorbeeld door te vragen, samen te vatten of een spiegel voor te houden. Vervolgens gaan de vaders in kleine groepjes aan de slag met het kaartspel Ontsporing & Vervreemding, waarbij ze stap voor stap de categorieën 'schoolprestaties', 'sociale omgeving' en 'media' behandelen. De bijeenkomst wordt afgesloten met verschillende tips. Tot slot worden de vaders voorbereid op de komst van de professional tijdens de volgende bijeenkomst. Hierbij krijgen ze een huiswerkopdracht mee over 'in gesprek gaan met professionals' ter voorbereiding op de volgende bijeenkomst.

Bijeenkomst 3 (bijeenkomst 7 van de volledige serie opvoedebatten)

In bijeenkomst 3 wordt een eerste laagdrempelig contact gefaciliteerd met een of twee lokale professional(s). Welke professional wordt uitgenodigd is afhankelijk van de behoeften van de groep. Binnen het verdiepingsdebat 'Ontsporing & Vervreemding' werkt Trias Pedagogica regelmatig samen met EPJO (Educatief programma Jongeren) – een interactief lesprogramma gericht op misdaadpreventie, waarbij de politie – en zelfs ex-gedetineerden – in gesprek gaan met vaders en jongeren.

N.B. De debatten 'Gevoelens & Intimiteit', 'de eerste 1000 dagen' en 'Gezonde leefstijl' worden wel uitgevoerd, maar zijn nog niet volledig beschreven. Trias Pedagogica gaat hier in 2026 mee aan de slag en zal deze later in het jaar indienen bij de commissie.

Module 3: het terugkomdebat

Enkele weken (4-6) na afloop van het verdiepingsdebat vindt het terugkomdebat plaats, waarin wordt teruggeblikt op de eerder gevolgde reeks debatten en staan de vaders stil bij de veranderingen thuis en kunnen zij vragen stellen over waar zij nog tegenaan lopen. Ook worden het opvoeddebat geëvalueerd. Wat vonden ze van jou, als debatleider? Wat vonden ze van de sfeer van de groep, de inhoud van het debat en de komst van de professional? Tijdens het terugkomdebat wordt ook een inventarisatie gemaakt van de behoeften van de vaders. Bijvoorbeeld of er nog de behoefte is aan nieuwe thema's die Trias Pedagogica nog niet aanbiedt en of er nog behoefte is aan een extra verdiepingsreeks over een ander thema.

Tot slot ontvangen de vaders hun certificaat voor het volgen van de reeks opvoeddebatten en wordt de bijeenkomst afgesloten.

2. Uitvoering

Materialen

Er zijn verschillende materialen ontwikkeld voor de uitvoering van de opvoeddebatten. Alle materialen worden beheerd door Trias Pedagogica en worden voorafgaand aan de reeks opvoeddebatten aan de debatleiders verstrekt.

- Handleiding voor debatleiders: deze handleiding bevat informatie over de opzet en uitvoering van de opvoeddebatten en de theoretische uitgangspunten die eraan ten grondslag liggen. De handleiding bevat een toelichting op de PowerPointpresentaties en instructies voor het inzetten van de verschillende kaart- en bordspellen.
- PowerPointpresentaties: voor ieder opvoeddebat is een PowerPointpresentatie ontwikkeld die dient ter ondersteuning van de debatleiders.
- Methodiekbeschrijvingen van de opvoeddebatten
- Animaties: situatieschetsen
- Kaartspel Opvoedquiz: dit kaartspel wordt ingezet tijdens het basis opvoeddebat als tool om de vaders met elkaar in gesprek te laten gaan. Ook wordt dit kaartspel na afloop van de volledige reeks opvoeddebatten (basis opvoeddebat + verdiepingsdebat + terugkomdebat) meegegeven aan alle deelnemers die minimaal zes bijeenkomsten hebben bijgewoond.
- Bordspellen: 'Huiselijk Geluk' en 'Ontsporing & Vervreemding', die tijdens het verdiepingsdebat met dit thema worden gespeeld.
- Certificaten: na afloop van de volledige reeks opvoeddebatten (basis + één van de verdiepingsmodules) ontvangt iedere deelnemer die minimaal zes bijeenkomsten heeft bijgewoond een certificaat.
- Evaluatieformulieren: de debatleiders brengen aan de hand hiervan na iedere debatreeks verslag uit van het aantal deelnemers, het verloop van het debat, de sfeer en de reacties/verhalen/ ervaringen van de vaders.

De materialen zijn grotendeels online beschikbaar, de animaties en kaartspellen zijn tegen betaling op te halen op het kantoor van Trias Pedagogica. Deze kunnen eventueel ook opgestuurd worden. De bordspellen zijn niet te koop, maar komen in de loop van 2025 online beschikbaar.

Locatie en type organisatie

X Basisvoorziening voor lichte hulp en ondersteuning

De opvoeddebatten worden doorgaans georganiseerd op een locatie die voor de vaders laagdrempelig en goed bereikbaar is. Dit kan de school van hun kind(eren) zijn, maar ook een buurthuis of andere plek die voor vaders vertrouwd en in de buurt is, zoals een gebedshuis of een sportclub. De ruimte moet groot genoeg zijn om de groep deelnemers die men verwacht te ontvangen. Denk ook aan technische randvoorwaarden zoals aanwezigheid van een laptop, beamer en speakers. De debatleider neemt de eventuele films, opvoedquiz en de PowerPoint mee. Het is handig een opstelling te kiezen waarbij deelnemers elkaar kunnen zien, zodat ze makkelijker met elkaar in debat kunnen gaan. Bijvoorbeeld een hoefijzeropstelling of twee brede rijen stoelen achter elkaar waar de debatleider naar kijkt. De debatleider staat tijdens de presentatie en loopt rond. Bij een vervolgdebat is het belangrijk dat de ruimte toelaat dat vaders in groepjes uiteengaan, als dat is voorzien. Een vorm kan zijn dat een deel van de vaders in de ruimte ernaast gaat zitten. Bij de bijeenkomsten is het belangrijk dat de sfeer informeel is. De debatleiders komen naar de doelgroep toe, er wordt niet gewerkt op eigen vaste locaties. De interventie kan alleen door Trias Pedagogica uitgevoerd worden.

Opleiding en competenties van de uitvoerders

De opvoeddebatten kunnen alleen worden uitgevoerd door debatleiders die door Trias Pedagogica zijn getraind en worden aangestuurd. De training van de debatleiders gebeurt door de directeur en de methodiekontwikkelaar, dit zijn twee personen. De directeur is verantwoordelijk voor de aansturing van de debatleiders en voert met hen individuele gesprekken. De methodiekontwikkelaar is aanwezig bij de training en verzorgt de intervisiebijeenkomsten en informatiebijeenkomsten. Daarnaast wordt er één keer per kwartaal een debatleidersoverleg gehouden, waarbij ook het gehele team van Trias Pedagogica aanwezig is. De opvoeddebatten worden idealiter begeleid door een debatleider die matcht met de vaders qua culturele achtergrond, taal en waar mogelijk is het een man. De matching zorgt voor 'herkenbaarheid': de debatleider deelt met de deelnemers hun positie als (kind van een) migrant. Hij/zij weet uit eigen ervaring hoe het is om in de migratiecontext op te groeien/op te voeden en kan meepraten over culturele gebruiken en verschillen in opvoedstijlen. De debatleiders hebben expertise over opvoeding (HBO/Universitair opgeleid in onder andere Pedagogiek, Pedagogische Wetenschappen en Maatschappelijk Werk) en ook ervaring met het werken met groepen. Zij dienen te beschikken over kennis van de pedagogiek en specifiek de rol van vader in de opvoeding. Daarnaast hebben zij inzicht in opvoedstijlen en gezinsdynamiek. Ook kennen zij de sociale kaart van het gebied waar ze de opvoeddebatten geven, zodat zij de deelnemers - indien nodig- kunnen verwijzen. Kennis van verschillende culturen en cultuursensitief kunnen samenwerken is evenals ervaring in het geven van trainingen een pré. Vertaald naar competenties betekent dit dat de debatleiders over de volgende competenties moeten beschikken: plannen en organiseren, netwerken, mondelinge en schriftelijke communicatie, samenwerken, initiatief en klantgericht.

In de training (volgens de methode train-de-trainer, duur ± 20 uur) maken de debatleiders kennis met de visie en werkwijze van Trias Pedagogica en de kaart- en bordspellen die tijdens de bijeenkomsten worden ingezet. De debatleiders krijgen aanvullende informatie (theorie) aangeboden in de vorm van schriftelijke en/of online documenten. Tijdens de training wordt ook aandacht besteed aan kennis en houding. Ook vaardigheden in het omgaan met groepsdynamiek komen aan de orde. Daarnaast leren de debatleiders over de praktische aspecten van de aanpak (het werven van de deelnemers; de verslaglegging etc.). Na het theoriedeel kijken de debatleiders enkele

sessies mee met één of twee ervaren debatleiders om zo een beeld te krijgen van hoe de debatten er in de praktijk aan toe gaan. Vervolgens starten zij een eerste debatreeks, waarbij er wordt meegekeken door één van de trainers, die hen waar nodig van feedback voorziet.

Kwaliteitsbewaking

Bij iedere reeks opvoedebatten sluit een van de ervaren trainers, die zelf ook debatleider is, minimaal één keer aan. Ook zijn de trainers gedurende het hele jaar beschikbaar voor telefonische consultatie over de uitvoering van de opvoedebatten of over complexe vraagstukken. De debatleiders schrijven na afloop van iedere debatreeks een verslag over de bijeenkomst aan de hand van het evaluatieformulier. Op basis van deze verslagen krijgt Trias Pedagogica feedback over het verloop van de bijeenkomsten, te benutten voor intervisie en kwaliteitsbewaking. Maar ook inzicht in signalen en/of behoeften om later op in te spelen door nieuw aanbod te ontwikkelen. Jaarlijks vinden er vier intervisiebijeenkomsten plaats, waaraan deelgenomen wordt door de debatleiders/trainers, de directeur, de ontwikkelaar van de debatten en de ondersteuner. In deze bijeenkomsten worden de resultaten van het afgelopen kwartaal doorgenomen, ervaringen worden uitgewisseld, updates en/of nieuwe projecten worden besproken en signalen en/of behoeften met betrekking tot nieuw/aangepast aanbod wordt doorgenomen. De mening en ervaring van de debatleiders wordt door de directie serieus genomen en kan ertoe leiden dat bepaalde reeksen worden aangescherpt of uitgebreid door de ontwikkelaar. Alle materialen worden beheerd door Trias Pedagogica en worden continu beoordeeld op hun actualiteit en worden aangepast en/of uitgebreid op basis van de informatie die naar voren komt uit de observatieformulieren en intervisiebijeenkomsten. Wanneer er aangepast of nieuw materiaal wordt ontwikkeld, volgt er bijscholing voor de debatleiders.

Randvoorwaarden

Bij de organisatie van een opvoeddebat moet aan een aantal randvoorwaarden worden voldaan. Er moeten minimaal tien deelnemers zijn, anders kan een reeks niet worden begonnen of voortgezet. Iedere vader is welkom. Mocht een deelnemer na een of twee bijeenkomsten afhaken, dan worden de bijeenkomsten gewoon voortgezet. Een opdrachtgever (bv. een gemeente of een school) kan de voorkeur geven aan een focus op vaders met kinderen in een specifieke leeftijdscategorie. Hier moet rekening mee worden gehouden bij de werving, maar vaders worden nooit geweigerd. Een flexibele houding van de debatleider is erg belangrijk om de debatten succesvol uit te voeren. Dit betekent: bereidheid om naar de locatie van de groep te gaan, bereidheid om indien nodig buiten de reguliere werktijden (9-17 uur) en in het weekend te werken en de planning van reeksen in de tijd aan te passen aan de mogelijkheden van de deelnemers. Er dient overlegd te worden met Trias Pedagogica over de beste dag en het tijdstip voor de opvoedebatten. Dat is ook afhankelijk van de doelgroep (qua werk bijvoorbeeld).

Implementatie

Zoals eerder aangegeven kunnen de opvoedebatten alleen worden uitgevoerd door debatleiders die door Trias Pedagogica zijn getraind en worden aangestuurd. Bekeken zal worden welke debatleider beschikbaar zal zijn om een debatreeks elders uit te voeren. Trias Pedagogica voert in verschillende plaatsen in opdracht van de gemeenten de debatten uit.

Mocht een organisatie de interventie willen opnemen in hun aanbod dan kunnen zij contact opnemen met de directeur van Trias Pedagogica. De stappen die dan vervolgens door Trias Pedagogica gezet worden zijn de volgende:

- Kennismaking met de beoogde debatleiders van de organisatie, die de debatten wil gaan uitvoeren
- Bespreken beschikbaar materiaal over de debatten, methodieken en handleidingen
- Training hoe de debatten uit te voeren
- Meelopen met een ervaren debatleider
- Het onder supervisie van een ervaren debatleider uitvoeren van het opvoeddebat
- Zelfstandig uitvoeren van het opvoeddebat
- Deelname aan de intervisie van de debatleiders bij Trias Pedagogica.

Kosten

De debatten van Trias Pedagogica worden volledig gesubsidieerd door gemeenten, die verschillende uurtarieven hanteren. Zo gaat de ene gemeenten uit van € 90,- per uur en een andere gemeente van € 95,- per uur. De deelnemers hoeven geen eigen bijdrage te leveren. Daarnaast heeft Trias Pedagogica inkomsten uit andere subsidie bronnen en uit trainingen en workshops die worden gegeven.

De kosten van een reeks bijeenkomsten van het basis opvoeddebat, gevolgd door het verdiepingsdebat en het terugkomdebat (in totaal dus 8 bijeenkomsten van 2 uur met daarbij 2 uur voorbereiding) bij een uurtarief van € 95,- bedragen:

Kostenplaats	uren	uurprijs in €	Subtotaal in €
Salariskosten werving doelgroep	8	95	760,-
Salariskosten debatleider * (voorbereiding, uitvoering, overleg en evaluatie)	40	95	3800,-
Indirecte salariskosten (coördinatie, kwaliteitsbewaking, intervisie, administratie, verslaglegging)	15	95	1425,-
Huurkosten debatruimte (inclusief vergoeding koffie + thee en versnaperingen)	-	-	1250,-
Huisvestingskosten kantoor **	-	-	300,-

Organisatiekosten (overleg, automatisering en afschrijving)	-		170,-
Materiaal- promotiekosten voor debat (o.a. informatieboekjes, uitnodigingen etc.)	-		200,-
Kaartspellen	-		299,25
Diversen	-		55,75
Totaal			8360,-

*Dit is steeds zonder reistijd en -kosten van de debatleider.

** De kosten van het kantoor van Trias Pedagogica worden deels ook gedekt door inkomsten uit de andere activiteiten (workshops, trainingen)

3. Onderbouwing

Probleem

Vaders met verschillende migratieachtergronden zijn volgens onderzoek gemiddeld minder betrokken bij de opvoeding dan moeders en ook op sommige vlakken minder dan Nederlandse vaders zonder migratieachtergrond (Pels, 2005; Pels & Geense, 2005; Choenni, 2002; Distelbrink & Pels, 2015). Dat er verschillen zijn in de rollen van vaders en moeders komt naar voren in het kwalitatieve onderzoek onder vaders met verschillende migratieachtergronden van Distelbrink et al. (2023). In gezinnen met een migratieachtergrond blijkt het steeds minder vanzelfsprekend, dat de man de enige kostwinnaar is en de vrouw de voornaamste opvoeder van de kinderen. Hierdoor moeten ouders hun rollen in de opvoeding opnieuw op elkaar afstemmen. Vaders hebben – als zij betrokken zijn als opvoeder – een belangrijke invloed op de ontwikkeling van hun kinderen. Het gemis aan actieve betrokkenheid van vaders bij hun kinderen kan dus een risico meebrengen voor hun ontwikkeling (Henry et al., 2020; Marsiglio et al., 2000). Dat geringe vaderbetrokkenheid ook risicovol is in gezinnen met een migratieachtergrond blijkt bijvoorbeeld uit onderzoek onder de jongeren: goed kunnen communiceren, specifiek met vaders, blijkt samen te hangen met een betere gezondheid, meer sociaal gedrag en minder problemen met gedrag, emoties, leeftijdgenoten en hyperactiviteit (De Roos & Bucx, 2015). De literatuur over marginalisering en radicalisering van jongeren met een migratieachtergrond wijst eveneens op risico's van geringe vaderbetrokkenheid (Pels, 2003; Van Bergen, De Ruyter & Pels, 2016). Deze auteurs stellen dat het ontbreken van open communicatie met ouders een risicofactor is (zie ook Van San, Sieckelink & De Winter, 2010; Wessels & Dijkman, 2012). De algemene literatuur over vaderbetrokkenheid laat positieve effecten voor kinderen zien op schoolprestaties, IQ-scores, hechting, omgang met stress, zelfacceptatie, sociale competenties, relaties met leeftijdgenoten en pro-sociaal gedrag. Ook blijkt vaderbetrokkenheid een beschermende factor voor risicogedrag, zoals middelengebruik, internaliserend probleemgedrag en gedragsproblemen. Er zijn geen exacte gegevens over de omvang van de doelgroep van de opvoedebatten. In Nederland woonden begin 2024 bijna een miljoen ouders (met inwonende kinderen) met een buiten-Europese migratieachtergrond; van wie ruim 425.000 vaders. Dit zijn vaders uit alle werelddelen buiten Europa. Ongeveer een derde van deze vaders heeft een Turks- (79.925) of Marokkaans-Nederlandse (65.292) achtergrond: de belangrijkste doelgroepen van Trias Pedagogica. Opleidingsgegevens over ouders zijn niet voorhanden uit landelijke data, maar van alle mannen met een niet-Europese migratieachtergrond tussen de 25 en 55 jaar heeft in (derde kwartaal) 2024 ruim een kwart maximaal een opleiding op vmbo-niveau, de onderbouw van het havo/vwo of mbo1 afgerond

Oorzaken

Opvoeden in de migratiecontext is geen sinecure en kan veel onzekerheid oproepen. Dit geldt het meest voor weinig of praktisch geschoolde ouders met een migratieachtergrond en ouders die buiten Nederland zijn geboren (Pels, 2005; Pels & Geense, 2005; Distelbrink & Pels, 2015). Onder weinig en praktisch geschoolde ouders (met een migratieachtergrond) doen zich meer problemen met de opvoeding en negatieve opvoedbeleving voor dan onder theoretisch geschoolden (bijv. Van den Broek, Kleijnen &

Keuzenkamp, 2010; Bellaart, Day & Gilsing, 2016; Pharos, 2019). Bovendien hebben zij vaak meer moeite met de overgang naar een in Nederland meer gangbare opvoedstijl. Zeker meer praktisch opgeleide ouders die zijn opgegroeid in het herkomstland staan vaak wat verder af van de 'moderne' opvoedmethoden als overleg of open en positief communiceren met kinderen. Ook zijn hun vaardigheden om anders (meer positief) met kinderen of de partner te communiceren beperkt (Distelbrink et al., 2005; Pels et al., 2009a). Ouders met een migratieachtergrond, vooral degenen met weinig of praktische scholing en behorend tot de eerste generatie, hebben vaak weinig kennis van het Nederlandse systeem van onderwijs en vrijetijdsbesteding én hoe jeugdhulp in elkaar zit (Pels et al., 2009a). Het reguliere aanbod aan opvoedondersteuning heeft relatief weinig bereik onder hen. Het aanbod biedt ook onvoldoende antwoord op specifieke vragen over opvoeden in de migratiecontext en er is vaak sprake van wantrouwen, waardoor ouders liever in eigen kring met elkaar over opvoedvraagstukken spreken (Pels et al., 2012; Bellaart et al., 2018; Distelbrink, Pels & Winkelmann, 2017, 2024; Distelbrink et al., 2020, 2023; Lecoyer et al., 2023; Distelbrink & Pels, 2024). Als het gaat om vaders is de afstand tot het reguliere aanbod nog groter. Dit is doorgaans sterk georiënteerd en afgestemd op moeders, zowel in hun normatieve uitgangspunten als procedures (vorm, inhoud, toonzetting en tijdstip) (Blokland, 2010; Distelbrink et al., 2015). De beeldvorming over moeders als dominante en meest competente partij, en over de vermeende incompetentie van vaders als opvoeders, kan hierbij een belangrijke rol spelen (Gründelová et al., 2023; Distelbrink & Pels, 2024). Een bijkomende factor die geldt voor vaders met een migratieachtergrond is dat zij ook in informele kring weinig geneigd zijn tot uitwisselen over de opvoeding van hun kinderen, zoals moeders dat vaak wel doen (Distelbrink et al., 2015).

Aan te pakken factoren

Trias Pedagogica pakt de volgende factoren aan, gekoppeld aan de (sub)doelen:

- A) Het vergroten van de betrokkenheid van vaders met een migratieachtergrond door bewustzijn over een actieve vaderrol en kennis over hun invloed op de ontwikkeling van hun kind. Dit is een terugkerend thema in de opvoeddebatten en komt aan de orde vanuit verschillende invalshoeken. Subdoel 1 en subdoel 2 richten zich hierop.
- B) Afstemming van de vaders met hun partners over de hun rollen in de opvoeding door bewustzijn over het belang van positieve communicatie met elkaar en door het ontwikkelen van vaardigheden om met de partner het gesprek te voeren over opvoeden. En doordat vaders de vaardigheid ontwikkelen om anders (meer positief) met hun kinderen en partner te communiceren, bijvoorbeeld door meer met hen te praten, het spelen van de opvoedquiz in groepjes van 3 à 4, beter te luisteren, sensitiever te reageren op wat de ander zegt en door complimenten te geven. Subdoel 1 en subdoel 3 richten zich hierop.
- C) Ondersteuning van vaders bij hun rol als opvoeder door bewustzijn over het belang van inschakelen van derden bij vragen of beginnende zorgen/problemen rond de opvoeding. Vaders hebben kennis over hoe het onderwijs en de jeugdhulp globaal in elkaar zitten en ze ontwikkelen de vaardigheid om beter het gesprek aan te gaan met Nederlandse voorzieningen (onderwijs, zorg, jeugdhulp) doordat de drempel naar deze voorzieningen wordt verlaagd. Hiertoe worden in een bijeenkomst professionals

uitgenodigd van een instantie die past bij het thema van het verdiepingsdebat).
Subdoel 1, subdoel 2 en subdoel 3 richten zich hierop.

Verantwoording

Trias Pedagogica hecht sterk aan de *betrokkenheid van vaders, zowel bij de ontwikkeling van de debatten in het algemeen als aan hun inbreng bij de uitvoering* van de groepsbijeenkomsten. De literatuur wijst op het grote belang van aansluiten op de leefwereld van ouders. De doelen en aanpak van interventies moeten goed aansluiten op hun achtergrond, kennis en levenservaring (Barnhoorn et al., 2013; Reynolds et al., 2015; Van Stapele & Bwalya, 2021; Van Beurden & de Haan, 2019). Een belangrijke voorwaarde om vaders te bereiken en vaderschapsinterventies te laten werken is dan ook vaders zelf te raadplegen: hoe, wanneer en waarom willen zij betrokken zijn? (bijv. Reynolds et al. 2015, *ibid.*). In de literatuur wordt onderbouwd hoe belangrijk exploratie en gezamenlijk met ouders bepalen van het verloop van het gesprek is, als tegenhanger van het vaak dominante 'expert model' in veel opvoedondersteuning (bijv. Davis & Meltzer, 2007; Movisie, 2017). Ouders aanvaarden vaak pas echt hulp of advies als dit aansluit bij hun behoeften, er gezamenlijk doelen worden gesteld en er sprake is van een zekere gelijkwaardigheid. En als degene die ondersteuning biedt echt, bescheiden en empathisch overkomt. Het 'naast de ouder staan' is essentieel (Movisie, *ibid.*). Een review uit 2000 van interventies voor gezinsondersteuning (Statham, 2000) onderschrijft eveneens het belang van een interactieve werkwijze die ruimte biedt aan de eigen ideeën en beleving van ouders voor effectiviteit van opvoedondersteuning.

Het werken aan bewustwording, kennis en vaardigheden, gebeurt in een *interactieve setting* waar vaders mede de agenda bepalen en waarbij hun inbreng in de dialoog cruciaal is. Het onderling van elkaar leren, mede door uitwisseling naar aanleiding van de door de debatleider ingebrachte kennis, vormt een belangrijk element in de vaderdebatten. Onderling van elkaar leren en ervaren niet de enige te zijn met een probleem vormt een belangrijke motivatie voor deelname aan opvoedondersteuning in een groep (bijv. Naber, Smallegange & Van Dongen, 2018). Het dialogische karakter van bijeenkomsten geldt als een belangrijke werkzame factor in de literatuur over steun aan ouders met een migratieachtergrond (Van Beurden & De Haan 2019).

De debatten vinden plaats in *groepsbijeenkomsten voor alleen vaders onder leiding van een mannelijke begeleider* met een migratieachtergrond. Friedewald (2008; in Henry et al., *ibid.*) laat zien dat vaders die deelnamen aan groepen voor alleen vaders, onder leiding van een mannelijke begeleider, zich opener opstelden. Dit duidt op het belang van een veilige omgeving, met andere vaders die zich in gelijksoortige omstandigheden bevinden (zie ook Havighurst, 2019, en Whyte, 2017). Daarnaast slaan groepsinterventies naast thuisinterventies, relatief goed aan bij ouders met een migratieachtergrond (Fierloos et al., 2020).

Inzet van moderatoren uit eigen kring kan een belangrijke pullfactor zijn voor vaders (Distelbrink & Ketner, 2011; Pels et al., 2012). Herkenbaarheid en 'niet hoeven uitleggen' dragen eveneens bij aan de ervaren veiligheid en zijn daarbij belangrijke succesfactoren bij het onderling praten over – ook taboegevoelige – thema's (bijv. Ponzoni et al., 2016; Hamdi et al., 2018; Movisie, 2017). Juist voor ouders die het gevoel kunnen hebben weinig definitiemacht te hebben, als burger met

migratieachtergrond en als opvoeder, en die weinig ervaring hebben met het inschakelen van formele hulp, kan iemand met een vergelijkbare achtergrond de drempel verlagen en effectiviteit van ondersteuning vergroten (zie ook Pels et al., 2009b).

Het gebruik van activerende werkvormen is volgens Bijkerk en Van der Heide (2006) van groot belang om effectief informatie te delen, kennis over te dragen, vaardigheden en houdingaspecten eigen te maken; zowel in het onderwijs als bij bijeenkomsten. Belangrijke hulpmiddelen in de vaderdebatten zijn het kaartspel en animaties met voorbeelden van gedrag van vaders (over betrokkenheid bij kinderen en overleggen met de partner). Ook krijgen de vaders thuisopdrachten mee, zoals een onderdeel van het kaartspel spelen met hun partner of met haar en hun kinderen praten over bijvoorbeeld regels en afspraken in huis. Daar waar deelnemers niet of in beperkte mate gewend zijn op de opvoeding te reflecteren, is het gebruiken van spelvormen en (audiovisuele) voorbeelden een krachtig middel om zo'n uitwisseling te stimuleren. Door middel van het onderlinge gesprek in de bijeenkomsten, thuiswerkopdrachten en (de voorbereiding op) het gesprek met de professional doen de vaders ook – vooral communicatieve – vaardigheden op. Uit de literatuur komt het combineren van diverse methoden zoals oefenen, spelvormen en informatieoverdracht als een werkzaam element van opvoedondersteuning naar voren (Ince, 2011; zie ook Pels, Ketner & Naber, 2012).

Een *outreachinge en laagdrempelige werkwijze* vergroot de kans op deelname van de groep waar Trias Pedagogica zich op richt. Deze werkwijze krijgt vorm door de keuze voor een tijd die past bij werktijden van vaders, een locatie die voor deelnemers vertrouwd is en een informele sfeer door eten en drinken aan te bieden en informeel te starten. Uit literatuur komt naar voren dat een vertrouwde omgeving en informele sfeer het opbouwen van een relatie en het delen van ervaringen stimuleert (De Wolff et al., 2013; Movisie, 2017). Laagdrempeligheid krijgt ook vorm door het waar nodig aanbieden van debatten in de eigen taal en door het werken in groepen vaders met een vergelijkbare achtergrond, taal en zeker sekse. Het 'onder elkaar zijn' helpt specifiek vaders over de drempel die niet gewend zijn met elkaar te praten over opvoeden en kinderen (Pels et al., 2012; Hamdi et al., 2018). Het belang van een outreachinge benadering voor het bereiken van groepen die op afstand staan van het aanbod wordt door literatuur ondersteund (Movisie, 2017; Pels et al., 2009a, b; Pels et al., 2012; Bellaart et al., 2018; Heineke et al., 2012; Ponzoni, 2016; Ponzoni et al., 2016).

Rustige opbouw. De debatten zijn opgebouwd in fasen. Er is, voordat vaders aan verdieping kunnen toekomen en thema's kunnen bespreken als veiligheid of gezond gedrag, een basis nodig waarin veel ruimte is voor bewustwording van hun rol en basisvaardigheden als communiceren met hun partner en kinderen (Distelbrink et al., 2013). Deze basis is voorwaardelijk voor de beoogde verdieping. Zo is kunnen praten met kinderen over hun ervaringen en gevoelens nodig om hen te behoeden voor bijvoorbeeld seksueel overschrijdend gedrag of radicalisering (bv Pels, 2014). Dit is ook duidelijk naar voren gekomen uit de verschillende veldonderzoeken en evaluaties die Trias Pedagogica zelf heeft uitgevoerd tijdens de ontwikkeling van haar aanbod (o.a. Ekkelboom & Mehrnaz, 2019a; Ekkelboom & Mehrnaz, 2019b; Ekkelboom & Mehrnaz, 2020; Ekkelboom & Mehrnaz, 2021).

Aandacht voor de leefwereld en migratiecontext vormt een belangrijk element in de aanpak van de opvoedebatten. Dit gebeurt door thema's te bespreken die vaders veel bezighouden zoals het opvoeden als minderheid en opvoeden met aandacht voor hun sociale, culturele en religieuze achtergrond. Daarnaast door kennisoverdracht en onderlinge bespreking daarvan over onderwerpen als westerse opvoedstijlen, positieve communicatie met kinderen en het belang van betrokken vaderschap. En tot slot door ruimte te geven aan emoties; onder andere negatieve emoties over (ervaringen met) de Nederlandse omgeving of voorzieningen (School & Veiligheid, 2021). Dat (opvattingen over) opvoeding en ouderschap bij veel ouders met een migratieachtergrond zijn geïnspireerd door religie, én dat het opvoeden als minderheid een belangrijk thema is, is in recente onderzoeken – ook onder ouders van de tweede generatie - bevestigd (o.a. Hamdi et al., 2018; Distelbrink et al., 2017, 2024; Distelbrink et al., 2020; Distelbrink et al., 2023; zie ook Lecoyer et al., 2023).

Positieve benadering zonder vooroordelen. Om de kennis van vaders en het onderlinge gesprek een goede plek te geven is ook een open ondersteunende houding zonder vooroordelen nodig: een positieve benadering. Zeker bij het werken met ouders met een migratieachtergrond is het heel belangrijk cultuursensitief te werk te gaan. De kern daarvan is een open, respectvolle en nieuwsgierige houding zonder vooroordelen, en het hanteren van een dynamische benadering van 'cultuur' (bijv. Knipscheer & Kleber 2004; Bekker & Frederiks, 2005; Bellaart et al., 2018). Ook in de algemene literatuur is bewijs verzameld voor het belang van een onbevooroordeelde houding van professionals voor het succes van ouderprogramma's (vgl. de meta-studie van Kane, Wood & Barlow, 2007; Barnhoorn et al., 2013; Movisie, 2017).

4. Onderzoek

4.1.1 Opvoeddebatten met Marokkaanse vaders: Een methodiekb beschrijving

Auteurs:

Marjolijn Distelbrink (Verwey-Jonker Instituut), Renske van der Gaag (Verwey-Jonker Instituut), Shakuur Halane (Trias Pedagogica), Veerle Knippels (Hogeschool InHolland), Abdellah Mehrzaz (Trias Pedagogica) en Pauline Naber (Hogeschool InHolland)

Publicatie: September 2012

Methode:

Om de methodiek 'Opvoeddebatten met Marokkaanse vaders' en haar werkzame elementen in kaart te brengen, hebben onderzoekers literatuuronderzoek afgezet tegen interne documenten van Trias Pedagogica. Aanvullend zijn gesprekken gevoerd met Marokkaanse sleutelfiguren (5), de oprichters van Trias Pedagogica (2) en debatleiders (3). Tot slot observeerden de onderzoekers bij debatten (3) en interviewden ze na afloop daarvan Marokkaanse vaders (23).

Resultaten:

Bereik: Aan de opvoeddebatten nemen minstens 10 vaders deel, het maximum aantal per bijeenkomst kan oplopen tot 40.

Uitvoering volgens plan: Het eerste debat vindt plaats volgens een vaste opbouw, waarbij vooral het leren van elkaar centraal staat. Doordat er veel ruimte is voor discussie, wordt de inhoud van de daaropvolgende debatten voor een belangrijk deel bepaald door de vaders zelf. Veelbesproken onderwerpen die aan bod komen zijn: opvoeden en vaderschap, opvoeden in twee culturen, afstemmen tussen partners in de opvoeding en hoe ouders hun kinderen effectief kunnen straffen. In de meeste gevallen wordt het eerste debat gevolgd door zo'n vier verdiepingsdebatten.

Ervaring van de doelgroep: De vaders vinden het interessant en belangrijk om over opvoeding te praten. Jonge vaders komen naar de debatten omdat ze hopen te leren, en tips en adviezen te krijgen over de opvoeding. Andere vaders vinden vooral de uitwisseling met andere vaders een reden om te komen. Vaders vinden het leuk om met elkaar te praten over opvoeding, om elkaars ervaringen te horen en daarvan te leren. Het vaker bij elkaar komen zorgt voor vertrouwen, waardoor ervaringen openlijk gedeeld kunnen worden. Door de opvoeddebatten hebben de vaders veel geleerd over opvoeding. Ze passen de opgedane kennis en handvatten thuis toe, zo praten zij o.a. meer met hun kind en zijn zij beter in staat om te luisteren.

Ook is uit de opvoeddebatten gebleken dat er bij vaders veel onzekerheid en vragen leven over hun eigen rol en de vaderrol in relatie tot de moederrol. Wat houdt de zorg in door de vader en tot hoever reikt die, zodat deze nog past binnen de eigen culturele achtergrond? In de praktijk blijken moeders toch nog vaak de hoofdrol te willen hebben in de zorg voor de kinderen; de inbreng van de man moet vaak volgens hun regels. Vaders hebben hierover veel vragen.

Succesfactoren: 1. De *debatvorm* sluit goed aan bij de vaders, doordat zij hierbij niet direct over hun eigen persoonlijke situatie hoeven te hebben. Door verschillende

ervaringen en denkwijzen te horen, komen de vaders onder begeleiding van de debatleider tot nieuwe inzichten; 2. Doordat er *ruimte is voor het tonen van de eigen mening en het uiten van emoties*, voelen de vaders zich gehoord en creëren ze zelfvertrouwen. Zeggen hoe het 'niet moet' creëert juist argwaan. 3) Het *gebruik van op maat gemaakte films* zorgt voor herkenning en laat zien dat ook andere Marokkaanse vaders met elkaar over de opvoeding praten, het oneens mogen zijn met elkaar etc.; 4) De debatten vinden plaats op voor vaders vertrouwde locaties, op een tijd naar keuze (vaak 's avonds) en waar nodig in de eigen taal en kring, en onder begeleiding van een debatleider met dezelfde culturele achtergrond. Ook hoeven de vaders zich niet in te schrijven en betreft het in eerste instantie een eenmalige bijeenkomst. Deze *laagdrempeligheid* creëert vertrouwen; 5) Een *debatleider* met dezelfde culturele achtergrond zorgt voor herkenning en vertrouwen, maar zorgt er ook voor dat de vaders een extra voorbeeld hebben; 6) Tijdens de debatten is expliciet aandacht voor *opvoeden in de migratiecontext*, iets waar veel vaders tegenaan lopen; 6) Juist omdat het *geloof* een belangrijk referentiekader is voor vaders, proberen de debatleiders de vaders te overtuigen met voorbeelden dat de Profeet bepaalde uitspraken nooit letterlijk zo heeft gedaan; 7) Hoewel de nadruk in de debatten ligt op het met elkaar in gesprek gaan, wordt ook *ervaringsleren* ingezet om vaders inzichten bij te brengen.

Aanpassingen o.b.v. dit onderzoek:

Als advies gaven de vaders mee dat zij het prettig zouden vinden om de informatie uit de debatten ook te kunnen delen met hun vrouw.

4.1.2 Opvoedebatten met migrantenvaders: Een methodiekbeschrijving en -onderbouwing

Auteurs:

Marjolijn Distelbrink (Verwey-Jonker Instituut), Shakuur Halane (Trias Pedagogica), Abdellah Mehrzaz (Trias Pedagogica), Pauline Naber (Hogeschool InHolland) en Trees Pels (Verwey-Jonker Instituut)

Publicatie: Februari 2015

Methode:

In 2014-2015 is onderzocht hoe de methodiek 'Opvoedebatten met Marokkaanse vaders' breder toepasbaar kan worden gemaakt voor andere groepen migrantenvaders. Hiervoor hebben onderzoekers literatuuronderzoek gecombineerd met gesprekken met vijf sleutelfiguren uit de Somalische en Ghanese gemeenschap. Aanvullend voerden de onderzoekers gesprekken met de twee oprichters van Trias Pedagogica en observeerden ze bij vijf debatten (drie met Somalische, twee met Ghanese vaders). Daarnaast interviewden tien Somalische vaders en zes Ghanese vaders.

Resultaten:

Bereik: in 2012-2015 zijn zes reeksen opvoedebatten met Somalische vaders uitgevoerd, waarmee ongeveer 70 vaders zijn bereikt.

Uitvoering volgens plan: Bij Somalische en Ghanese vaders spelen grotendeels dezelfde thema's als bij Marokkaanse vaders. De onderwerpen die in de (verdiepings)debatten aan bod komen, zijn dan ook veelal vergelijkbaar: opvoeden en vaderschap, opvoeden in twee culturen, afstemmen tussen partners in de opvoeding etc. Minstens zo belangrijk, is uitleg en discussie over het Nederlandse systeem van jeugdhulp en kindbescherming. Vaders zijn dit soort inbreng of invloed niet gewend,

evenmin als het feit dat kinderen in Nederland inspraak of inbreng hebben in de opvoeding. Een thema dat extra speelt bij Somalische vaders en waar vaak een debat aan wordt gewijd, is (oorlogs-)trauma en de invloed hiervan op het gezinsleven. Anders dan bij de Marokkaanse vaders, staan de Somalische en Ghanese vaders ook open voor een gezamenlijk debat tussen mannen en vrouwen. Waar bij de Marokkaanse vaders het eerste debat meestal gevolgd wordt door zo'n vier verdiepingsdebatten, hebben de Somalische vaders vaak behoefte aan nog meer bijeenkomsten.

Ervaring van de doelgroep: Alle vaders zijn erg enthousiast over de debatten. Ze vinden het belangrijk om met elkaar in gesprek te gaan over de opvoeding en hebben o.a. geleerd hoe belangrijk het is om als vader tijd door te brengen met de kinderen, te communiceren met je kinderen en actief betrokken te zijn bij de opvoeding. Daarnaast hebben de vaders meer respect voor vrouwen als opvoeders en overleggen zij vaker over het gelijk verdelen van de taken. Ook hebben de vaders geleerd over andere manieren van straffen

Succesfactoren: Sluit in de basis aan bij de succesfactoren zoals beschreven bij 4.1.1. Verschillen t.o.v. de Marokkaanse vaders zijn: 1) Qua *laagdrempeligheid* valt op dat er onder Somalische vaders minder wantrouwen heerst richting de overheid. Daarnaast kunnen de debatten ook overdag plaatsvinden, omdat veel vaders die erop afkomen geen werk hebben. Bij de Ghanese vaders is het voor de werving belangrijk om persoonlijk uitgenodigd te worden en werkt het tevens goed om gebruik te maken van lokale Ghanese radio-; 2) Als aanvulling op de *debatvorm*, spreekt het gebruik van stellingen de Somalische vaders erg aan; 3) De Somalische vaders geven de voorkeur aan casussen voor herkenning i.p.v. *film(fragmenten)*; 4) Waar het bij de Marokkaanse en Ghanese vaders belangrijk is dat de *debatleider* zich opstelt als gelijke ('ook een vader'), is het bij de Somalische vaders belangrijk om vanaf het begin deskundigheid uit te stralen. Ook is het bij de Somalische en Ghanese vaders niet noodzakelijk om een debatleider in te zetten met dezelfde culturele achtergrond, maar is het vooral belangrijk dat diegene kennis heeft van hun cultuur, onbevooroordeeld is en respectvol is naar de Islam en/of Bijbel. Aanvullend staan de Ghanese vaders ook open voor vrouwelijke debatleiders; 5) Bij de Ghanese vaders dient er qua *geloof* niet alleen rekening te worden gehouden met de Islam, maar ook met het Christendom.

Aanpassingen o.b.v. dit onderzoek

Er bleek behoefte te zijn om naast de debatten ook individueel in gesprek te kunnen gaan over de persoonlijke situatie en problemen waar de vaders tegenaan lopen in de opvoeding. In het kader van de regeling Flexibel Preventief Aanbod Jeugd heeft Trias Pedagogica tijdelijk haar aanbod uitgebreid met individuele gesprekken. Helaas bestaat deze regeling inmiddels niet meer en daarmee zijn deze individuele gesprekken ook vervallen.

4.1.3 Veldonderzoek Trias Pedagogica – contact tussen Somalische ouders en professionals

Afstudeeronderzoek Anne Tromp (2013): Een onderzoek naar contact tussen pedagogisch professionals en Somalische ouders in Nederland

Methode:

In 2013 heeft een studente in opdracht van Trias Pedagogica onderzoek gedaan naar het contact tussen pedagogisch professionals en Somalische ouders in Nederland, met als centrale vraag: 'Hoe kan Trias Pedagogica het tot stand komen en behouden van contact tussen pedagogisch professionals in de directe leefomgeving van het kind en Somalische

ouders stimuleren?’ Hierbij is literatuuronderzoek gecombineerd met vijf interviews met vaders en observaties tijdens drie opvoeddebatten.

Resultaten:

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat vaders niet snel uit zichzelf contact zullen zoeken met professionals. Deels omdat zij hier geen behoefte aan hebben, deels omdat zij weinig vertrouwen hebben in de hulpverlening op basis van ervaringen in het verleden (van zichzelf of van bekenden). "*Professionals maken problemen groter dan ze in werkelijkheid zijn en willen de kinderen uit huis halen*", aldus één vader. Vaders die door een derde partij – vaak school – in contact zijn gebracht met professionals, ervaren het contact achteraf als prettig. Bij het contact tussen de vaders en de professionals is het belangrijk dat de onderlinge verwachtingen duidelijk zijn; er voldoende tijd wordt ingeruimd; men goed kan luisteren; en er bruikbare praktische adviezen worden gegeven. Voor een beter contact is het belangrijk dat professionals zich meer verdiepen in verschillende culturen, in plaats van alleen te werken vanuit hun eigen referentiekader. Het niet spreken van dezelfde taal vormt een grote belemmering in het contact. Indien er geen professional van dezelfde achtergrond beschikbaar is, dient er een tolk aanwezig te zijn zodat beide partijen elkaar goed begrijpen. Tegelijkertijd vinden de vaders ook dat zij zelf meer vertrouwen zouden moeten hebben in de professionals. Met betrekking tot het onderwerp huiselijk geluk en huiselijk geweld willen de vaders graag weten wat wel/niet mag in de opvoeding in Nederland en zijn zij specifiek geïnteresseerd in wat er precies moet gebeuren voordat de Raad voor de Kinderbescherming in actie komt.

Aanpassingen o.b.v. dit onderzoek:

Deze bevindingen zijn meegenomen in de ontwikkeling van de verdiepingsdebatten rondom 'Huiselijk Geluk' en vormen ook de basis voor het laagdrempelig laten aansluiten van professionals bij het laatste debat.

4.1.4 Veldonderzoek Trias Pedagogica – contact tussen Marokkaanse vaders en professionals

Afstudeeronderzoek Isabelle van Wijngaarden (2013): Professionals en Marokkaanse vaders met elkaar in gesprek Kwalitatief onderzoek.

Methode:

In 2013 heeft een studente in opdracht van Trias Pedagogica onderzoek gedaan naar opvoeddebatten tussen Marokkaanse vaders en professionals, met als centrale vraag: 'Wat zijn succes- en faalfactoren bij de opvoeddebatten en wat is er nodig om opvoeddebatten tussen Marokkaanse vaders en professionals succesvol te laten verlopen?' Hierbij is gebruik gemaakt van vragenlijsten (14 vaders; 17 professionals), interviews (2 vaders) en observaties (3 opvoeddebatten). Trias Pedagogica was op dat moment nog onbekend met opvoeddebatten tussen vaders en professionals en heeft als pilot drie bijeenkomsten georganiseerd.

Resultaten:

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat het belangrijk is om de grootte van de groep te beperken, zodat er voldoende tijd en ruimte is voor alle vaders om aan het woord te komen en/of vragen te stellen. Ook is het belangrijk om het aantal aanwezige professionals te beperken, om te voorkomen dat de vaders zich geïntimideerd voelen. Het niet spreken van elkaars taal belemmert het gesprek. Het uitwisselen van vraag en antwoord duurt langer en het vertalen resulteert vaak in een beknopte samenvatting in plaats van woord voor woord te beschrijven wat er is gezegd (m.n. bij langere

vragen/antwoorden), waardoor zowel vaders als professionals niet alles mee krijgen. De vaders vinden het belangrijk dat professionals beschikken over interculturele kennis en vaardigheden; weten hoe zij angst kunnen wegnemen en het vertrouwen kunnen vergroten; goed kunnen luisteren; dezelfde taal spreken en duidelijk uitleggen wat zij van de vaders verwachten. Duidelijkheid over de verwachtingen is ook iets wat de professionals zelf benoemen als aandachtspunt. Als zij bij de opvoedebatten zouden aansluiten, is het belangrijk dat duidelijk is wat van hen verwacht wordt. Verder benoemen zij interculturele kennis en vaardigheden, kennis van de wijk, het hebben van een open houding en geen vooroordelen als belangrijke voorwaarden voor succes. Volgens de professionals is het belangrijk om "de onbekendheid over en weer weg te halen".

Aanpassingen o.b.v. dit onderzoek:

Deze bevindingen zijn meegenomen in de innovatie van de methodiek opvoedebatten en vormen tevens de basis voor het laagdrempelig laten aansluiten van professionals bij het laatste verdiepingsdebat.

4.1.5 Planevaluatie weerbare vaders – International Institute of Social Studies (Van Stapele & Bwalya, 2021)

Methode:

Het International Institute of Social Studies (ISS) in Den Haag heeft voor de gemeente Den Haag een planevaluatie uitgevoerd naar de uitvoering van de opvoedebatten 'Ontsporing & Vervreemding' die Trias Pedagogica in Den Haag uitvoert binnen het beleidsplan 'weerbare vaders'. De planevaluatie was erop gericht om de onderliggende aannames (over 1) concepten, 2) causaliteit en correlatie, 3) proces en effectiviteit) wetenschappelijk te onderzoeken door deze kritisch tegen het licht te houden van relevante debatten in nationale en internationale literatuur. Via interviews met betrokkenen bij Trias Pedagogica en de opdrachtgever (gemeente Den Haag) en bestudering van materialen is uitgezocht welke aannames of concepten onder de aanpak liggen.

Resultaten:

De aanname dat vaders te weinig betrokken worden in dergelijke interventies vindt brede weerklank in onderzoek en praktijk. Vooralsnog wordt de nadruk te veel op moeders alleen gelegd, hoewel er voldoende bewijs is voor het belang van vaders in de ontwikkeling van kinderen – als ook de preventie van ontsporing, vervreemding en radicalisering. Het werken weerbaarheid staat binnen de aanpak voorop. Weerbaarheid wordt in de debatten vertaald naar 'vaders aanreiken wat zij nodig hebben om hun kinderen goed te ondersteunen'. De interventie vergroot de weerbaarheid van vaders door hen bewust te maken van 1) de positieve invloed op hun kinderen; 2) wat ze al weten (als individu en als collectief); en 3) hoe ze (samen) veranderingen kunnen ontwikkelen en aanbrengen in attitude, vaardigheden en kennis op punten die zij zelf van belang achten. Een belangrijk aspect hierbij is het collectieve proces van oplossingen zoeken – samen met de andere deelnemers – waarbij leefwerelden (levensgeschiedenissen en (culturele) achtergronden), normen en waarden als bronnen worden gebruikt. De dialogische aanpak van Trias Pedagogica loopt voorop in een lichte verschuiving die gaande is in Europese ouderondersteuning: van een meer paternalistisch model gericht op problemen, zwakheden en risicofactoren in het ouderschap, naar een model dat uitgaat van wat ouders al in huis hebben en dat zich erop richt om dit te versterken. De zeggenschap van de deelnemende vaders over o.a. waar en wanneer de debatten plaatsvinden, is belangrijk voor het slagen van dit soort interventies. De vaders die Trias Pedagogica beoogt te bereiken, vinden doorgaans

moeilijk toegang tot gangbare ondersteuning – vaak door een gebrek aan kennis, wantrouwen en schaamte, waardoor een kloof ontstaat tussen beschikbare ondersteuning en de vaders. De informele wijze waarop professionals binnen de interventie worden betrokken, kan deze kloof aanzienlijk verkleinen. Op basis van de literatuurstudie, komt de invulling van het projectplan van Trias Pedagogica naar voren als koploper in ouderschapsinterventies in Europa waar het gaat om preventie van radicalisering onder jongeren met een migrantenachtergrond en een lage sociaaleconomische status. Ook zijn er aanwijzingen dat dit wellicht wereldwijd zou kunnen gelden. In alle drie de wetenschappelijke debatten positioneert het plan en de organisatie zich impliciet kritisch en vooruitstrevend. De discussies in deze evaluatie en de bijbehorende aanbevelingen zijn dan ook bedoeld om de positionering en legitimering van het plan steviger te verankeren door een betere explicitering, zodat het plan nog beter als leidraad zou kunnen dienen voor zowel de uitvoering. Ook zou dit Trias Pedagogica nog beter kunnen ondersteunen in het vervullen van een voorbeeldrol op het gebied van reflectie en sturing waar het om democratische ouderschapsinterventies gaat

4.1.6 Onderzoek ten behoeve van het ontwikkelen van het verdiepingsdebat 'Ontsporing & Vervreemding'

Afstudeeronderzoek Nevin Gunduz: Hulpverlening bij mogelijke radicalisering. Maart, 2018

Methode:

In 2017-2018 heeft een studente in opdracht van Trias Pedagogica onderzoek gedaan naar de zorgen rondom radicalisering onder vaders en hun behoeftes als het gaat om aanvullend aanbod. Hiervoor is literatuuronderzoek gecombineerd met een vragenlijstonderzoek onder 29 vaders. Ook zijn er interviews gehouden met debatleiders van Trias Pedagogica (4).

Resultaten:

Uit het onderzoek kwam naar voren dat de helft van de vaders zich regelmatig zorgen maakt dat hun kinderen wel eens zouden kunnen ontsporen en/of vervreemden. Nog een vijfde maakt zich zorgen op het moment dat er weer iets in het nieuws komt over radicalisering. Daarnaast kwam naar voren dat vrijwel alle vaders vinden dat zij als ouder zelf de verantwoordelijkheid dragen om te signaleren dat hun kinderen ontsporen en/of vervreemden. De vaders geven unaniem aan zich veilig te voelen om eventuele zorgen rondom radicalisering te bespreken tijdens de opvoeddebatten van Trias Pedagogica. Kennis over het radicaliseringsproces is een voorwaarde om vaders te kunnen ondersteunen bij het herkennen van en omgaan met een mogelijk radicaliserend kind. Volgens de vaders is het belangrijk dat de hulpverleners begrip tonen voor de culturele en religieuze achtergrond van de ouders en het kind om zo passende hulp aan te kunnen bieden. Vaders verwachten daarnaast steun vanuit hun sociale omgeving. Ook vinden vaders het prettig om met elkaar in gesprek te gaan en van elkaar te leren. Jongeren zijn gevoeliger voor radicalisering, maar dit maakt de hulpverlening voor ouders met kinderen van andere leeftijden niet minder belangrijk. Vaders kunnen namelijk geïnspireerd worden door de ervaringen en oplossingen van andere ouders. Volgende de meeste betrokkenen ligt de verantwoordelijkheid van het herkennen van en omgaan met een mogelijk radicaliserend kind bij de vaders.

Het is dus belangrijk om de vaders voldoende in te lichten over verschillende problematiek en hen verschillende vaardigheden aan te leren die hen zullen helpen hun kinderen weerbaarder te maken voor radicalisering. Tot slot blijkt dat het innerlijk contact tussen de ouder en het kind de open communicatie tussen hen doet bevorderen.

Aanpassingen o.b.v. dit onderzoek:

Uit dit onderzoek is duidelijk geworden dat de opvoeddebatten qua opzet geschikt zijn om het thema radicalisering bespreekbaar te maken onder vaders met een migratieachtergrond. Deze bevindingen zijn dan ook meegenomen in de ontwikkeling van het verdiepingsdebat rondom 'Ontsporing & Vervreemding'. De titel Ontsporing & Vervreemding is gekozen als alternatief voor de term radicalisering. Enerzijds omdat uit gesprekken met vaders naar voren kwam dat ouders met een migratieachtergrond de term 'radicalisering' vaak associëren met 'islamitisch radicalisme', terwijl de term in principe een bredere betekenis heeft. Daarnaast ligt met de titel ontsporing en vervreemding het accent op fenomenen die plaats kunnen vinden in een vroeg stadium van radicalisering: het gaat om (het begeleiden en ondersteunen van) jongeren die op het verkeerde pad dreigen te belanden en verder van de maatschappij af komen te staan. Bij de ontwikkeling van dit verdiepingsdebat heeft Trias Pedagogica haar best gedaan om de focus te leggen op de praktische aspecten. Hierbij is gekeken hoe bekende risicofactoren (o.a. problemen thuis, verkeerde vrienden, media) kunnen worden omgedraaid naar beschermende factoren en ligt de focus op de rol van de ouder om dit te stimuleren. Deze beschermende factoren vormen de basis voor het verdiepingsdebat 'Ontsporing & Vervreemding' en het gelijknamige kaartspel.

4.1.7 Opvoeddebatten: onderzoek naar de praktijk

Auteur: Zina Jorna

Methode:

In 2022 heeft Trias Pedagogica een kwantitatief en kwalitatief onderzoek in Amsterdam gedaan naar het bereik van de doelgroep door middel van opvoeddebatten. Het betreft de basis opvoeddebatten en de verdiepingsdebatten 'Huiselijk Geluk', 'Stimuleren & Bespreken' en 'Ontsporing & Vervreemding'. Bij dit onderzoek werden de deelnemers aan de debatten door de debatleider of de voorzitter van de groep gevraagd welk cijfer zij de interventie inclusief het gebruikte materiaal gaven.

Resultaten:

De doelgroep heeft de interventie gewaardeerd met een rapportcijfer. Het cijfer voor de basis opvoeddebatten en de verdiepingsdebatten 'Huiselijk Geluk' varieert van 7,2 tot 10 met een gemiddelde van 8,8. Hierbij zijn 293 deelnemers bevroegd. Het cijfer voor de basis opvoeddebatten en de verdiepingsdebatten 'Stimuleren & Bespreken' en 'Ontsporing & Vervreemding' loopt van 7,5 tot 10 met een gemiddelde van 8,9. Hierbij zijn 100 deelnemers bevroegd.

De debatleiders (de uitvoerders) hebben de interventie als positief ervaren en noemen vooral de betrokkenheid van de deelnemers als een pluspunt. Als sterke kant noemen zij dat de debatten in de buurt van de doelgroep worden gehouden in voor hen bekende locaties. Een ander sterk punt vinden zij het lerend effect van de bijeenkomsten, omdat er gewerkt wordt met praktijkervaringen en -voorbeelden. De werkvormen zoals, quizen en kaartspellen zijn ondersteunend in de debatten.

De gemiddelde groepsgrootte bij de debatten van Trias Pedagogica was 10 tot 12 deelnemers en Trias Pedagogica beschouwt dit als een voldoende tot goed bereik van de doelgroep.

5. Samenvatting Werkzame elementen

Praktische werkzame elementen van de opvoeddebatten van Trias Pedagogica

- Het werken aan bewustwording, kennis en vaardigheden, gebeurt in een *interactieve setting*.
- De debatten vinden plaats in *groepsbijeenkomsten voor alleen vaders onder leiding van een mannelijke begeleider* die eveneens een migratieachtergrond heeft.
- *Inzet van moderatoren uit eigen kring* kan een belangrijke pullfactor zijn voor vaders, zeker bij taboegeveelige onderwerpen.
- Een *outreachinge en laagdrempelige werkwijze* vergroot de kans op deelname van de groep waar Trias Pedagogica zich op richt.
- *Rustige opbouw. De debatten zijn opgebouwd in fasen.*

Inhoudelijke werkzame elementen van de opvoeddebatten van Trias Pedagogica:

- Trias Pedagogica hecht sterk aan de *betrokkenheid van vaders, zowel bij de ontwikkeling van de debatten in het algemeen als aan hun inbreng bij de uitvoering van de groepsbijeenkomsten*.
- *Het gebruik van activerende werkvormen* is van groot belang.
- *Aandacht voor de leefwereld en migratiecontext* vormt een belangrijk element in de aanpak van de opvoeddebatten.
- *Positieve benadering zonder vooroordelen*. Om de kennis van vaders en het onderlinge gesprek een goede plek te geven is ook een open ondersteunende houding zonder vooroordelen nodig.

6. Aangehaalde literatuur

Aarts, W., Boendermaker, L., & Distelbrink, M. (2017). Ouders ondersteunen bij de opvoeding. Amsterdam: Kenniswerkplaats Transformatie Jeugd Amsterdam.

Barnhoorn, J., Broeren, S., Distelbrink, M., De Greef, M., Van Grieken, A., Jansen, W., Pels, T., Pijnenburg, H., & Raat, H. (2013). Cliënt-, professional- en alliantiefactoren: hun relatie met het effect van zorg voor jeugd Verkenning van kennis en kennishiaten voor het ZonMw-programma Effectief werken in de jeugdsector. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Bekker, M.H.J., & Frederiks, E. (2005). Psychotherapeuten over diversiteitsbewuste werkwijzen en knelpunten bij intake, diagnostiek en behandeling van allochtone vrouwen en mannen. GGZ-Nederland.

Bellaart, H. (2014). Diversiteit in transitie. Aandacht voor effectief bereik van migrantengezinnen in de transitie van de jeugdzorg. Utrecht: FORUM.

Bellaart, H., Day, M., & Gilsing, R. (2016). Effectief bereik van alle doelgroepen door jeugdhulp Den Haag. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Bellaart, H., Hamdi, A., Day, M., & Achahchah, J. (2018). Wijkteams voor alle doelgroepen effectief: een diversiteitskader met praktische tips. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Blokland, G. (2010). Over opvoeden gesproken. Methodiekboek pedagogisch adviseren (8 e compleet herziene druk). Utrecht / Amsterdam: NJI / Uitgeverij SWP.

Bijkerk, L. & Heide, van der, L. (2006). Het gaat steeds beter. Activerende werkvormen voor de opleidingspraktijk. Houten: Bohn Stafleu van Lochum.

Centraal Bureau voor de Statistiek. (2019). Hoe verschillen veiligheid en criminaliteit naar migratieachtergrond? Verkregen op 21-07-2020 via: <https://www.cbs.nl/nl-nl/dossier/dossier-asiel-migratie-en-integratie/hoe-verschillen-veiligheid-en-criminaliteit-naar-migratieachtergrond>.

Choenni, C. (2002). Ghanezen in Nederland, een profiel. Den Haag: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Directie Coördinatie Integratie- beleid Minderheden.

Davis, H. & Meltzer, L. (2007). Working with parents in partnership. Early Support Distance Learning Text. Geraadpleegd 27-05-2013 op: [http://dera.ioe.ac.uk/15598/1/working_with_parents_in_partnership.pdf]

De Roos, S., & Bukx, F. (2015). Het welzijn van migrantenkinderen: de rol van de opvoeding en leefomstandigheden. In: F. Bucx, & S. de Roos (Eds.), Opvoeden in niet-

westerse migrantengezinnen. Een terugblik en verkenning. (pp. 71-96). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

De Wolff, M., Oudhof, M., Kamphuis, M. *et al.* JGZ-richtlijn opvoedingsondersteuning. *Tijds. gezondheids.wetenschappen* **91**, 429–436 (2013).
<https://doi.org/10.1007/s12508-013-0141-1>.

Distelbrink, M., Geense, P. & Pels, T. (Red.) (2005), Diversiteit in vaderschap: Chinese, Creools-Surinaamse en Marokkaanse vaders in Nederland. Assen: Koninklijke Van Gorcum.

Distelbrink, M., Essayah, O., Heerebeek, M. van., Ketner, S., & Winkelman, C. (2011). Triple P Divers. Ervaringen met een opvoedprogramma in veelkleurig Amsterdam. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut (een publicatie van de Kenniswerkplaats Tienplus).

Distelbrink, M., & Ketner, S. (2011). Vaderschap is geen playstation. *Pedagogiek*, 31(1), 53-67.

Distelbrink, M., van der Gaag, R., Halane, S., Mehraz, A., & Naber, P. (2012). Opvoeddebatten met Marokkaanse vaders: Een methodiekbeschrijving. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Distelbrink, M. Pels, T., Tan, S., Aarts, W., m.m.v. Mahdi – el Yakoubi, E., & Salama, E. (2013). Coach je kind, theoretische onderbouwing. Methodiekhandleiding deel 2. Verwey-Jonker Instituut/SIPI.

Distelbrink, M. (2014). Marokkaanse vaders bereiken met opvoedsteun. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Distelbrink, M., Halane, S., Mehraz, A., & Naber, P., & Pels, T. (2015). Opvoeddebatten met migrantenvaders: Een methodiekbeschrijving en -onderbouwing. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Distelbrink, M., & Pels, T. V. M. (2015). Sekseverschillen, onderwijs, religie in de opvoeding. In: F. Bucx, & S. de Roos (Eds.), *Opvoeden in niet-westerse migrantengezinnen. Een terugblik en verkenning.* (pp. 103-126). Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Distelbrink, M., Pels, T. & Winkelman, C. (2017). Waardenopvoeding in diversiteit. Het begint met een gesprek. Achtergrondartikel bij teambijeenkomst. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Distelbrink, M., Pels, T. & Winkelman, C. (2024). Waardenopvoeding in diversiteit. Het begint met een gesprek. Achtergrondartikel bij teambijeenkomst (update). Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Distelbrink, M., Vlug, J., Pels, T., Verstappen, M. & Pronk, C. (2023). Als vader je kind opvoeden in de (super)diverse samenleving. Een verkenning. Kennisplatform Inclusief Samenleven. Distelbrink, M., Day, M., Badou, M., Cové, A., Achahchah, J. & Pels, T. (2020). Moeders van de tweede generatie. Hun waarden en behoeften aan steun. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Distelbrink, M., Ekkelboom, L.L., Mehraz, A., Mesic, A., & Pels, T. (2021a). Opvoeddebatten met vaders met een migratieachtergrond: Een methodiekbeschrijving en -onderbouwing van de basisdebatten. Verwey-Jonker Instituut/Trias Pedagogica.

Distelbrink, M., Ekkelboom, L.L., Mehraz, A., Mesic, A., & Pels, T. (2021b). Opvoeddebatten met vaders met een migratieachtergrond: Methodiekbeschrijving en -onderbouwing van de verdiepingsdebatten 'Op het Rechte Pad': 'Stimuleren & Bespreken' en 'Ontsporing & Vervreemding'. Verwey-Jonker Instituut/Trias Pedagogica.

Distelbrink, M., & Pels, T. (2024). Vaders echt horen maakt alle verschil. *Pedagogiek in Praktijk*, juni 2024, 35-38.

Ekkelboom, L.L., & Mehraz, A. (2019a). Eindevaluatie O&V Amersfoort 2018 – Trias Pedagogica.

Ekkelboom, L.L., & Mehraz, A. (2019b). Eindevaluatie O&V Amsterdam 2018 – Trias Pedagogica.

Ekkelboom, L.L., & Mehraz, A. (2020). Eindevaluatie FPAJ 2019 – Trias Pedagogica.

Ekkelboom, L. L., & Mehraz, A. (2021). Eindevaluatie FPAJ 2020 – Trias Pedagogica.

FIRA. (2007). The effects of Father Involvement: An Updated Research Summary of Evidence Inventory. Guelph (Ontario): University of Guelph, Centre for Families, Work & Well-Being.

Fierloos, I.N., Windhorst, D.A., Fang, Y., & Raat, H. (2020). Empirisch onderzoek naar opvoedonzekerheid en het gebruik van opvoedondersteuning. Werkzame elementen in preventieve opvoedinterventies. Resultaten van het CIKEO-project. ErasmusMC-Universitair Medisch Centrum Rotterdam, Leids Universitair Centrum, Verwey-Jonker Instituut, Hosman Consultancy.

Friedewald, M. (2008). Discussion forums for expectant fathers: The perspectives of male educators. *The Journal of Perinatal Education*, 17(3), 10-16.
<https://www.doi.org/10.1624/105812408X324525>

Gřundělová, B., Černý, J., Gojová, A., Stanková, Z., & Lisník, J. (2023). The shadow fathers: Barriers to whole family approach in social work? *Journal of Family Research*, 35, 85-102.

Hamdi, A., Day, M., Jansma, A., Pels, T., & Distelbrink, M. (2018). Ouders ondersteunen bij weerbaar opvoeden. Actie onderzoek vijf pilots. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Havighurst, S. S., Wilson, K. R., Harley, A. E., & Kehoe, C. E. (2019). Dads Tuning in to Kids: A randomized controlled trial of an emotion socialization parenting program for fathers. *Social Development*, 28(4), 979-997.

Heineke, D., de Bruin, H. de Engelsman, L., Peters, J. (2012). Bereik bereikt? Een onderzoek naar het bereik van CJG's onder migrantengezinnen. Utrecht: Conclusion Advies en Management B.V.

Henry, J.B., Julion, W.A., Bounds, D.T. & Sumo, J.N. (2020). Fatherhood Matters: An Integrative Review of Fatherhood Intervention Research. *The journal of School Nursing*, 36 (1). 19-32.

Ince, D. (2011). Wat werkt in opvoedingsondersteuning? Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut (versie juli 2011).

JSO (2005). Vaders doen mee: Project opvoedingsondersteuning aan vaders (Samenvatting literatuuronderzoek). Gouda: JSO Expertisecentrum voor jeugd, samenleving en opvoeding.

Kane, G.A., Wood, V.A., & Barlow, J. (2007). Parenting programmes: a systematic review and synthesis of qualitative research. *Child Care, Health and Development*, 33(6), 784-93.

Knipscheer, J., & Kleber, R. (2004). Een interculturele entree in Altrecht. Inhoud en resultaat van een interculturele werkwijze bij kortdurende behandeling. Utrecht: Altrecht.

Lecoyer, K., Oizaz, S., Nys, K. & Emmery, K. (2023). Verbindend werken met moslimgezinnen. Een onderzoek naar de bezorgdhe den en noden van moslimouders en de betekenis voor divers-sen sitieve gezinsondersteuning. De ouderbevraging. Schaarbeek: Kenniscentrum Gezinswetenschappen (Odisee).

NicisMarsiglio, W., P. Amato, R.D. Day & M.E. Lamb (2000). Scholarship on fatherhood in the 1990s and beyond. *Journal of Marriage and the Family*, jg. 62, nr. 4, p. 1173-1191.

Movisie. (2017). Wat werkt bij outreachend werken: kansen en dilemma's voor sociale wijkteams. Geraadpleegd van: <https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/publication-attachment/Dossier-wat-werkt-bij-outreachend-werken%20%5BMOV12693403-1.0%5D.pdf>.

Naber, P., Smallegange, E. & van Dongen, S. (2018). Waarom ouders deelnemen aan professionele opvoedingsondersteuning. Participatie van ouders in Triple P Tieners. *Journal of Social Intervention: Theory and Practice*, 27(1), pp.24-47.

Pels, T. (2003). *Respect van twee kanten. Een studie over last van Marokkaanse jongeren*. Assen: Van Gorcum.

Pels, T. (2005). *Marokkaanse vaders: Van patriarchen naar betrokken paternalisten*. In: M. Distelbrink, P. Geense, & T. Pels (red.), *Diversiteit in vaderschap: Chinese, Creools-Surinaamse en Marokkaanse vaders in Nederland* (pp. 215- 301). Assen: Van Gorcum.

Pels, T., & Geense, P. (2005). *Taakverdeling en opvoeding*. In: T. Pels & M. de Gruijter (red.) *Vluchtelingengezinnen: opvoeding en integratie. Opvoeding en ondersteuning in gezinnen uit Iran, Irak, Somalië en Afghanistan in Nederland*, pp. 65-119. Assen: Van Gorcum.

Pels, T., Distelbrink, M., & Postma, L., (2009a). *Opvoeding in de migratiecontext: Review van recent onderzoek naar de opvoeding in gezinnen van nieuwe Nederlanders*, in opdracht van NWO. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Pels, T., Distelbrink, M., & Tan, S. (2009b). *Meetladder diversiteit interventies: Verhoging van bereik en effectiviteit van interventies voor (etnische) doel- groepen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Pels, T., Ketner, S., & Naber, P. (2012). *Een vader is meer dan 100 meesters. Vaderschap versterken in Amsterdam*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Pels, T., & Distelbrink, M. (2014). *Opvoedthema's in migrantengezinnen met tieners*. Verkregen op 22-07-2020.

Pels, T. (oktober 2014). *Voorkomen van radicalisering: óók een pedagogische opdracht! Advies aan Directie Integratie/SZW*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Pharos. (2019). *Factsheet: Opvoedondersteuning bij niet-westerse migranten en vluchtelingengezinnen*. Verkregen op 21-07-2020 via: <https://www.pharos.nl/factsheets/opvoedondersteuning-bij-niet-westerse-migranten-en-vluchtelingengezinnen>.

Ponzoni, E., (2016). *Creating Space. Enabling inclusion in social policy through participatory research*. Amsterdam: dissertatie Vrije Universiteit.

Ponzoni, E., Distelbrink, M., m.m.v. Bellaart, H., Gosselink, Y. & G. Wachter (2016). *Opvoedondersteuning in de multi-etnische wijk. Verbindingen tussen wijkteams en informele ondersteuners*. Utrecht: Kennisplatform Integratie & Samenleving.

Poortinga, W. (2012). *Community resilience and health: The role of bonding, bridging, and linking aspects of social capital*. *Health & Place*, 18, 286–295.

School & Veiligheid, Handleiding 'Je hebt makkelijk praten.

'<https://www.schoolenveiligheid.nl/wp-content/uploads/2020/09/Handleiding-Je-hebt-makkelijk-praten1.pdf>, benaderd 22-11-2024.

Statham, J. (2000). Outcomes and effectiveness of family support services: A research review. In: Practice Issues. Londen: London University (England): Institute of Education.

StatLine (2024). Personen; positie in het huishouden, migratieachtergrond, 1 januari [data set]. Centraal Bureau voor Statistiek. Geraadpleegd 20 november 2024. [StatLine - Bevolking; positie in het huishouden, herkomstland, 1 januari](#).

StatLine. (2024b). Gegevens uit enquête beroepsbevolking over derde kwartaal 2024, geraadpleegd op Statline op 20 november 2024, [StatLine - Bevolking; hoogst behaald onderwijsniveau en herkomst](#)

Storhaugh, A.S., & Sobo-Allen, L. (2017). Fathers and child welfare services in Norway: Self-concept and fathering practice. *Families Relationships and Societies*, (7) 3: 1-16. <https://www.doi.org/10.1332/204674317X1488886530304>

Ungar, M. (ed.) (2012). *The Social Ecology of Resilience. A Handbook of Theory and Practice*. New York: Springer.

Wessels, L., & Dijkman, A. (2012). Radicaal (on)zichtbaar. Verkennend onderzoek naar omvang, kenmerken en oorzaken van mogelijke radicalisering onder Amsterdamse moslima's. VIZEA.

Whyte, D. (2017). Non-resident fathers: A literature review of factors influencing their World. *Journal of Social Care*, 1, 5. <https://www.doi.org/10.21427/D7XH95>

Van Beurden, S.L. & de Haan, M. (2019). How do Moroccan-Dutch parents (re) construct their parenting practices? Post-migration parenthood as a social site for learning and identity. *Learning, Culture and Social Interaction*, 21, 1-9.

Van den Broek, A., Kleijnen, E., & Keuzenkamp, S. (2010). Naar Hollands gebruik? Verschillen in gebruik van hulp bij opvoeding, onderwijs en gezondheid tussen autochtonen en migranten. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP).

Van San, M., Sieckelink, S & de Winter, M (2010), *Idealen op drift. Een pedagogische kijk op radicaliserende jongeren*. Boom | Lemma,

Van Staple, N. & Bwalya, O. (2021). *Plan evaluatie: weerbare vaders*. Den Haag/ Rotterdam: International Institute of Sociale Science (ISS)/Vital Cities and Citizens, Erasmus Universiteit.

Samenwerking erkenningstraject

Het erkenningstraject wordt in samenwerking uitgevoerd door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), het RIVM Centrum Gezond Leven (CGL), het Kenniscentrum Sport & Beweging, Vilans, het Trimbos Instituut en MOVISIE. Door samen te werken aan het beoordelen van interventies volgens eenduidige criteria streven wij naar kwaliteitsverbetering in de betrokken werkvelden.

